

**ASEVELVOLLISUUSLAISSA 1438/2007
KUTSUNNANALAISILLE SÄÄDETYT
VELVOLLISUUDET**

Täydentävä julkaisu kohderyhmälle suunnattuun viestintään

Tiivistelmä

Tekijä(t) Uusi-Simola, Maria	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 43	Valmistumisaika Kevät 2020
Työn nimi Asevelvollisuuslaissa 1438/2007 kutsunanalaiselle säädetyt velvollisuudet Täydentävä julkaisu kohderyhmälle suunnattuun viestintään		
Tutkinto Tradenomi (AMK)		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa opas kutsuntoihin valmistautuvalle kutsunanalaiselle. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää lukijalle kutsuntojen lakisääteisiä tarkoituksia ja kutsunanalaisen velvollisuuksia kutsuntaan liittyen. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Suomen Puolustusvoimien Uudenmaan aluetoimisto.</p> <p>Tutkimuksessa käytetty tutkimusmenetelmä on laadullinen tutkimus.</p> <p>Kutsunnat ovat syksyisin järjestettävä kutsuntatilaisuuksien sarja. Kutsunnat tähtäävät kutsunanalaisen palveluskelpoisuuden määrittämiseen, palvelukseen määräämiseen ja maanpuolustustietoisuuden lisäämiseen. Kutsunnoista säädetään asevelvollisuuslaissa ja sen mukaan palveluskelpoiseksi todettu asevelvollinen voidaan määrätä varusmiespalvelukseen. Vaihtoehtoisesti asevelvollinen voidaan määrätä uudelleen tarkastettavaksi, hyväksyä siviilipalvelukseen tai vapauttaa palveluksesta rauhan aikana.</p> <p>Kutsunanalaisen velvollisuuksia ovat kutsuntoihin henkilökohtaisesti osallistuminen, ennakkoterveystarkastuksessa käyminen ja kyselylomakkeen täyttäminen. Asevelvollisuuslaki säätelee perusteet poikkeuksiin yllä mainituista velvollisuuksista.</p> <p>Oppaan luomista varten opinnäytetyössä tutkittiin viestintää. Opinnäytetyössä painotettiin sisäisen viestinnän teorian ja tutkimuksessa tarkasteltiin Puolustusvoimien sisäistä viestintää sekä toimeksiantajan viestintää valitulle kohderyhmälle. Oppaan laatimisen tueksi tutkimuksessa avattiin Puolustusvoimien viestintään vaikuttavia lakeja ja julkaisuja, kuten esimerkiksi lakia viranomaistoiminnan julkisuudesta ja valtionhallinnon viestintäsuositusta.</p> <p>Kirjallinen osuus toimii pohjana opinnäytetyön toiminnalliselle osalle. Oppaan tarkoituksena on täydentää toimeksiantajan viestintämateriaalia. Siinä esitetään kutsunanalaisen lakisääteiset velvollisuudet, kutsuntapäivän ohjelma sekä oikaisuvaatutusprosessin kulku.</p>		
Asiasanat aluetoimisto, asevelvollisuuslaki, kutsunanalaisuus, puolustusvoimat, sisäinen viestintä		

Abstract

Author(s) Uusi-Simola, Maria	Type of publication Bachelor's thesis	Published Spring 2020
	Number of pages 43	
Title of publication Responsibilities set for Persons Liable for Military Call-Up in the Conscription Act Additional Publication for the Case Organization's Internal Communication		
Name of Degree Bachelor of Business Administration		
Abstract <p>The purpose of this thesis is to clarify the statutory obligations for persons liable for military call-up. The aim was to produce a guidebook about military call-ups in Finland. The case organization of this thesis is Uudenmaan aluetoimisto. The study uses a qualitative research method.</p> <p>The call-ups are organized annually. The purpose of a military call-up is to define a person's ability to carry out military service. In addition, the aim is to increase awareness of the responsibilities concerning national defence. A person defined fit for military service can be ordered to enter service. A person can also be ordered to take part in a later call-up event, be accepted to enter civilian service or be liberated from service during peacetime. Military call-ups are regulated by the Conscription Act.</p> <p>Another aspect of this thesis is organizational communication. Focus is especially on internal and government communications. These concepts were essential in creating the guidebook.</p> <p>The thesis work provided basis for creating the guidebook. The guidebook explains all statutory responsibilities and rights related to military call-ups. The guidebook also includes a visualization of the claim for correction process.</p>		
Keywords regional office, Conscription Act, liability to military service, the Finnish Defence Forces, organizational communication		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	VIESTINTÄ	6
2.1	Sisäinen ja sidosryhmäviestintä	6
2.2	Viranomaisviestintä.....	9
2.3	Puolustusvoimien viestintä.....	12
2.4	Kutsunanalaisille kohdennettu viestintä	14
3	KUTSUNNAT	18
3.1	Päämäärät ja tavoitteet.....	18
3.2	Kutsunanalaisen palvelusvaihtoehdot	22
4	KUTSUNNALAINEN	25
4.1	Velvollisuudet ja oikeudet	25
4.2	Oikaisuvaatimus	29
5	OPAS TOIMINNALLISENA TUOTOKSENA	32
6	POHDINTA	38
7	YHTEENVETO	42
	LÄHTEET	44
	LIITTEET	48

1 JOHDANTO

Tutkimuksen taustaa

Opinnäytetyön aihe syntyi syksyllä 2019. Opinnäytetyön laatija suoritti tällöin työharjoittelua Uudenmaan aluetoimistossa. Opinnäytetyön laatija on suorittanut naisten vapaaehtoisen asepalveluksen vuonna 2017. Varusmiespalvelus ja kokemus Puolustusvoimista loivat pohjaa kiinnostukselle hakeutua Uudenmaan aluetoimistolle tradenomitutkintoon liittyvään työharjoitteluun.

Työharjoittelussa opinnäytetyön tekijälle avautui mahdollisuus tutustua toimistosihteerin työtehtäviin asevelvollisuussektorilla. Syksyn aikana merkittävä työpanos liittyi kutsuntojen järjestelytoimiin. Lisäksi aluetoimistossa opinnäytetyön laatija pääsi oppimaan muun muassa arkistonhoitoa ja erilaisten hakemusten käsittelyä.

Puolustusvoimien aluetoimistot ovat ne tahot, jotka hoitavat suurimman osan asevelvollisen asioista asevelvollisuuden aikana. Aluetoimistojen voidaankin ajatella olevan eräänlainen linkki Puolustusvoimien ja asevelvollisen välillä ennen varusmiespalveluksen suorittamista ja jälleen reserviin siirtymisen jälkeen. (Puolustusvoimat 2019a.) Suomessa aluetoimistoja on yhteensä 12, joista Uudenmaan aluetoimisto on suurin ja sen toimialue kattaa koko Uudenmaan maakunnan. Sen valvontavastuulla on lähes puoli miljoonaa asevelvollista ja toimialueella on myös muiden viranomaisten ja yritystoiminnan keskittymä. (Uudenmaan aluetoimisto 2020a.) Uudenmaan aluetoimisto hoitaa lähes kolmanneksen kutsuntakäisten asevelvollisuusasioista joka vuosi. (Sundqvist 2019; Puolustusvoimat 2019a.)

Kuva 1. Aluetoimistojen tehtävät (Uudenmaan aluetoimisto 2020c).

Kuva 1 kiteyttää aluetoimistojen tehtävät. Ne voidaan jakaa neljään osaan, jotka ovat asevelvollisuusasioiden hoito, sotilaallisen maanpuolustuksen suunnittelu, viranomaisyhteistyö sekä maanpuolustustyö (Uudenmaan aluetoimisto 2020c.) Opinnäytetyön laatija pääsi syventymään työharjoittelussa juuri asevelvollisuusasioiden hoitoon, erityisesti kutsuntojen toimeenpanoon ja asevelvollisten neuvontaan ja asiakaspalveluun.

Työharjoittelun aikana työtehtävät ja teemat tulivat opinnäytetyön laatijalle tutuiksi ja työskentely rutiininomaiseksi. Työharjoittelu loi pohjaa ajatukselle toiminnallisesta opinnäytetyöstä. Lisäksi syksyn kutsuntatilaisuuksissa opinnäytetyön laatija tapasi satoja kutsunnanalaisia.

Opinnäytetyön laatijalle syntyi ajatus, että opinnäytetyö voisi käsitellä kutsunnanalaisuutta. Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui lopulta asevelvollisuuslain kutsunnanalaiselle säätämät velvollisuudet. Uudenmaan aluetoimiston päällikkö ja Lab-ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohjaaja hyväksyivät opiskelijan laatiman ehdotuksen opinnäytetyöstä lokakuussa 2019.

Opinnäytetyötä varten opinnäytetyön laatijan täytyi hakea Puolustusvoimien tutkimuslupaa (Puolustusvoimat 2019e). Maavoimien esikunta myönsi tutkimusluvan opinnäytetyön laatijalle marraskuussa 2019.

Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena oli vastata seuraavaan tutkimuskysymykseen:

- Mitä velvollisuuksia asevelvollisuuslaissa 1438/2007 säädetään kutsunnanalaiselle?

Tutkimuksen alakysymys oli:

- Miten tutkimuksen toimeksiantaja viestii kutsunnanalaiselle ja miten viestintää voidaan täydentää?

Toisin sanoen, tutkimuksen tavoitteena oli selvittää ja tuoda esiin kutsunnanalaiselle säädetyt lakisääteiset velvollisuudet kutsuntaan liittyen. Tutkimuksen lisätavoite oli tarkastella toimeksiantajan viestintää kutsunnanalaiselle ja tuottaa toiminnallisena tuotoksena produkti, jossa tutkimuskysymyksien vastaukset on tuotu helposti omaksuttavaan muotoon.

Opinnäytetyössä käytetty tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen. Kvalitatiivinen tutkimus antaa mahdollisuuden tutkia ilmiötä ja kuvata sitä kokonaisvaltaisesti. Tässä opinnäytetyössä hyödynnetään kirjoitettua teoriaa lukujen tai tilastojen sijaan. Siksi kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä sopii paremmin vastaamaan opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. (Kananen 2017, 34-35.)

Tutkimuksen toimeksiantajana toimi Uudenmaan aluetoimisto. Kyseessä on viranomaisorganisaatio. Tämän vuoksi opinnäytetyössä tarkasteltiin Puolustusvoimien viestintää, viranomaisviestintää yleisellä tasolla sekä avattiin julkishallinnon tiedotusvelvollisuutta. Kyseisiä säädöksiä, määräyksiä ja ohjeita sovellettiin produktissa. Lisäksi tutkimuksessa havainnoitiin ja analysoitiin toimeksiantajan viestintää tutkimukseen valitulle kohderyhmälle.

Tutkimuksen ulkopuolelle jätettiin hakeutuminen naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen ja aluetoimistojen järjestämät tarkastukset (ajt-tilaisuudet). Tutkimuksen ulkopuolelle jätettiin myös kaikki käyttö rajoitettua tai salaista tietoa sisältävät lähteet.

Samasta aiheesta ei ole julkaistu tutkimuksia opinnäytetöiden Theseus-portaalissa. Tämä lisää tutkimuksen uutuusarvoa. Koska kutsunnat järjestetään vuosittain, opinnäytetyö vastaa ajankohtaisiin kysymyksiin sekä toimeksiantajan tarpeeseen (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 15§; Puolustusvoimat 2019g). Opas julkaistiin opinnäytetyön yhteydessä sähköisessä muodossa ja se on luettavissa Theseuksessa.

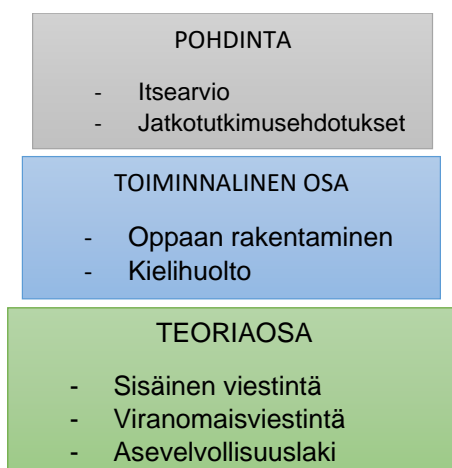
Onnistunut opinnäytetyö tuo usein lisäarvoa opinnäytetyön toimeksiantajalle. Opinnäytetyö voi myös olla erityisen hyödyllinen opinnäytetyön kohderyhmälle eli kutsunnanalaiselle. Lisäksi opasta voidaan hyödyntää aluetoimistossa uuden työntekijän perehdytyksessä, jos kutsunta-asiat eivät ole perehdyttävälle henkilölle ennestään tuttuja.

Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää myös pohjana tuotettaessa samantyyppistä viestintämateriaalia esimerkiksi naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta kiinnostuneille tai ulkomailla käsin kutsunta-asioitaan hoitaville asevelvollisille.

Tutkimuksen rakenne

Kuviossa 1 on havainnollistettu opinnäytetyön rakenne. Opinnäytetyö jakaantuu teoriaosuuteen ja toiminnalliseen osaan. Opinnäytetyössä esitellyt teoriat luovat pohjan tutkimuksen toiminnalliselle osalle.

Teoriaosuuden jälkeen siirrytään toiminnalliseen osaan, jossa määritellään muun muassa produktin tavoitteet ja sisältö. Opinnäytetyön viimeinen osa on pohdintaa. Pohdinnassa käydään läpi tutkimuksen tulokset, itsearvio ja esitetään jatkotutkimusehdotukset.

Kuvio 1. Opinnäytetyön päälukujen rakenne.

Opinnäytetyö alkaa johdannolla. Johdanto tutustuttaa lukijan opinnäytetyön aiheeseen ja tutkimuksen tavoitteisiin.

Opinnäytetyön näkökulma siirtyy tutkimaan viestintää ja sen osa-alueita. Opinnäytetyö painottuu tarkastelemaan erityisesti sisäistä viestintää, sillä kutsunanalaiset ovat yksi Puolustusvoimien sisäisistä ryhmistä ja siksi sisäisen viestinnän teoriaa voidaan soveltaa opinnäytetyössä (HL1321, 14). Opinnäytetyössä avataan viranomaisviestintää sekä siihen liittyviä ohjeita ja normeja. Pääluvun viimeiset alaluvut tarkastelevat sisäistä viestintää Puolustusvoimissa ja toimeksiantajan viestintää kutsunanalaiselle.

Kolmas pääluku pohjustaa lukijaa varsinaista tutkimusongelmaa varten. Luvun ensimmäinen alaluku käsittelee kutsunaa tilaisuutena. Toinen alaluku avaa ne palvelusmuodot, joita kutsunanalaisella on valittavanaan ja mihin hänet voidaan kutsunnassa määrätä. Opinnäytetyö käsittelee tätä näkökulmaa muun muassa siksi, koska kutsunnat ovat ensimmäinen tilaisuus kutsunanalaiselle jättää hakemus siviilipalvelukseen (Siviilipalveluslaki 1446/2007 12§.) Tieto on kutsunanalaiselle oleellinen ja siksi osana produktin sisältöä.

Neljäs pääluku siirtyy käsittelemään tutkimuksen pääkysymystä. Luvussa osoitetaan kutsunanalaisen lakisääteiset velvollisuudet ja oikeudet. Lisäksi toisessa alaluvussa paneudutaan asevelvollisen oikeutta muutoksenhakuun.

Viides pääluku siirtää tutkimuksen näkökulman teoriasta toiminnallisuuteen. Tässä luvussa lukijalle avataan produktin tavoitteita ja oppaan rakentamista. Luvussa sovelletaan aiempien päälukujen asiasisältöä ja tutkitaan oppaassa sovellettavaa hyvää asiatyöä.

Kuudes pääluke on pohdintaa. Siinä tarkastellaan Uudenmaan aluetuimiston viestintää kutsunanalaiselle ja pohditaan, miten viestintää tulisi kehittää tulevaisuudessa. Luku sisältää itsearvion, jossa tutkitaan muun muassa tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia. Luvun lopussa esitetään jatkotutkimusehdotukset ja muut huomiot.

Tutkimuksen seitsemäs ja viimeinen pääluke on yhteenveto. Yhteenvedossa opinnäytetyön sisältö käydään uudestaan läpi tiivistettynä. Yhteenvedossa ei esitetä uusia asioita, vaan luvun sisältö on tullut esiin aiemmin tutkimuksessa.

Produkti on luettavissa opinnäytetyön liitteenä.

2 VIESTINTÄ

Elisa Juholin tiivistää viestinnän olevan eri sanomien välittämistä lähettäjän ja vastaanottajan kesken. Viestintä on yksinkertaisimmillaan kommunikointia toistemme välillä. (Juholin 2009, 35 & 394.)

Viestinnän tavoitteena on vaikuttaa vastaanottajaan lähetetyllä sanomalla. Viestinnällä pyritään lisäämään, vahvistamaan tai muuttamaan tietoa. Viestinnän voidaan ajatella olevan keino, jonka avulla yhteisö tavoittelee jotakin päämäärää. Usein viestinnän avulla voidaan pyrkiä vaikuttamaan vastaanottajan käytökseen tai asenteisiin. (Siukosaari 2002, 11.)

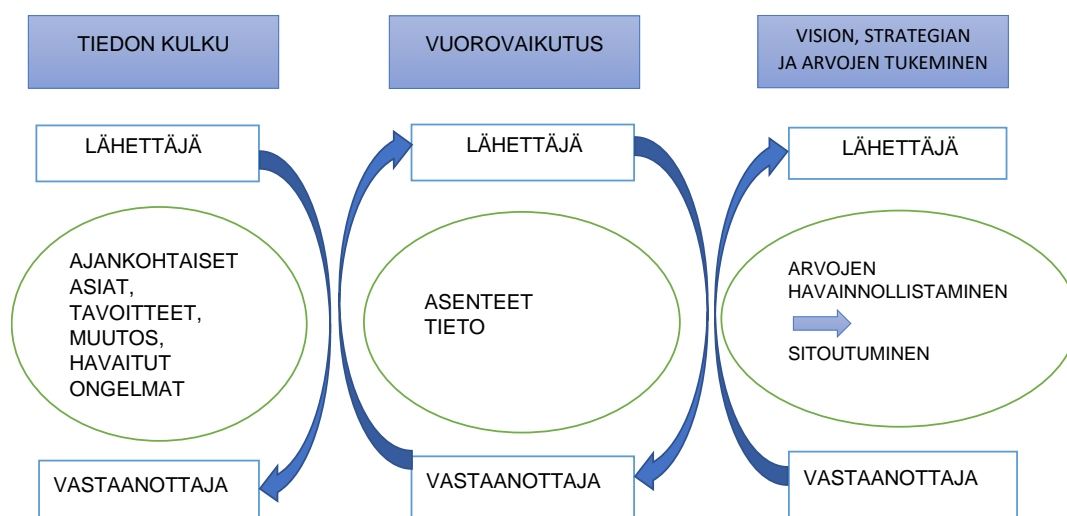
Organisaatiossa viestinnällä on pelkkää tiedottamista suurempi rooli. Viestintä on osa päivittäistä strategista toimintaa. Se on olennainen osa johtamista ja kykyä kommunikoida avoimesti kohderyhmien kanssa. (Valtionhallinnon viestintäsuositus 2016, 4; Högström 2002, 14.)

2.1 Sisäinen ja sidosryhmäviestintä

Sisäisellä viestinnällä tarkoitetaan kaikkea viestintää organisaation sisällä. Esimerkiksi tiedonkulku ja vuorovaikutus organisaatiossa ovat sisäistä viestintää. (Korhonen & Rajala 2011, 83). Toimiva sisäinen viestintä lisää työmotivaation kasvua ja yhteishengen tiivistymistä. Työntekijä pystyy keskittymään ydintehtäväänsä, kun tiedonkulku on ajantasaista ja vuorovaikutus monisuuntaista. (Kekäläinen 2016.)

Sisäisen viestinnän tavoitteet

Kuviossa 2 on havainnollistettu sisäisen viestinnän tavoitteet.

Kuvio 2. Sisäisen viestinnän tavoitteet (Mukailtu Kortetjärvi-Nurmi, Kuronen & Ollikainen 2003, 106-107).

Kuviossa 2 (Kortetjärvi-Nurmi ym. 2003, 106-107) esitetyt sisäisen viestinnän tavoitteet voidaan jakaa kolmeen osaan:

- tiedonkulku
- vuorovaikutus
- vision, strategian ja arvojen tukeminen

Sisäisen tiedotuksen eli tiedonkulun tavoite on pitää vastaanottaja tietoisena ajankohtaisista asioista. Esimerkiksi tiedottaminen sisäisesti organisaation tavoitteista, muutoksista tai ongelmista on tiedonkulkua ja tärkeää organisaation toiminnalle. Toimiva tiedonkulku lisää työn mielekkyyttä ja selkeyttää työyhteisön toimintaa. (Kortetjärvi ym. 2003, 106; Siukosaari 2002, 79.)

Vuorovaikutus on ihmisten välistä kommunikaatiota. Esimerkiksi tiedot ja asenteet vaihtuvat henkilöiden välisessä vuorovaikutuksessa. (Kortetjärvi-Nurmi ym. 2003, 19.) Riittävä vuorovaikutus edistää työskentelymotivaatiota sekä halukkuutta kehittää omaa työtä ja työyhteisöä. Avoin vuorovaikutus pohjaa rehellisyyteen: syistä ja seurauksesta tulee viestiä kaunistelematta. Monisuuntaisessa viestinnässä viestit voivat kulkea johdolta alaiselle, alaiselta johdolle ja eri työryhmien välillä (Kortetjärvi-Nurmi ym. 2003, 106-107).

Sisäisen viestinnän kolmas päätavoite on tukea organisaation visiota, strategiaa ja arvoja. Päämääränä on selventää ja havainnollistaa henkilöstölle, mitä edellä mainitut käsitteet tarkoittavat käytännössä. Vision toteutuminen edellyttää henkilöiden sitoutumista ja halua työskennellä tavoilla, joilla organisaatio pääsee tavoitteisiinsa. Ilman vision sisäistämistä asenteiden tai käytännön toiminnan muuttaminen on haastavaa. Toimivan vuorovaikutuksen avulla henkilöstön tai kohderyhmän kanssa voidaan luoda keskustelua ja edistää sitoutumista. (Kortetjärvi-Nurmi ym. 2003, 107.)

Tämän opinnäytetyön kohdehenkilöt eivät ole organisaation työryhmä. Kohderyhmä on kuitenkin yksi organisaation nimetyistä sisäisistä ryhmistä (HL1323 2015, 11) ja siispä sisäisen viestinnän tavoitteet ovat sovellettavissa koskemaan myös tätä kohderyhmää. Tiedonkulku, vuorovaikutus sekä vision ja arvojen tukeminen ovat oleellisia tavoitteita kaikessa sisäisessä viestinnässä.

Sisäisen viestinnän kanavat

Sisäisen viestinnän kanavat vaihtelevat organisaatioittain. Virallisia sisäisen viestinnän kanavia (Kortetjärvi-Nurmi & Murtola 2015, 68; Korhonen & Rajala 2011, 84) ovat esimerkiksi:

- tiedotustilaisuudet
- koulutustilaisuudet
- palaverit
- intranet
- sähköpostit

Sopivien kanavien valintaan vaikuttaa organisaation luonne ja koko. Viestintää suunniteltaessa tulee ottaa huomioon henkilöstön määrä ja työn ominaisuudet. Kanavien valintaan vaikuttaa esimerkiksi henkilöstön mahdollisuus kommunikoida toistensa kanssa fyysisesti työpäivän aikana. (Kortetjärvi-Nurmi & Murtola 2015, 67.)

Virallisen, johdetun viestinnän lisäksi sisäistä viestintää tapahtuu myös epävirallisesti. Esimerkiksi organisaatiossa liikkuvat huhut tai keskustelut tauoilla ovat esimerkkejä epävirallisesta viestinnästä. (Korhonen & Rajala 2011, 83; Kortetjärvi-Nurmi ym. 2003, 107). Epävirallinen viestintä ei aina ole huono asia, sillä sen tuloksena voidaan myös saada luovia ratkaisuja, kun ihmiset ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa ilman painetta (Korhonen & Rajala 2011, 84).

Lisää tutkimuksen kohderyhmälle suunnitellusta viestinnästä kerrotaan luvuissa 2.3 Puolustusvoimien viestintä ja 2.4 Kutsunanalaiselle suunnattu viestintä.

Sidosryhmät

Sidosryhmillä tarkoitetaan ryhmiä, jotka ovat vuorovaikutuksessa tai sidonnaisia organisaatioon. Perinteisiä esimerkkejä sidosryhmistä ovat organisaation asiakkaat tai osakkeenomistajat. (Kortetjärvi-Nurmi & Murtola 2015, 10.)

Raja sidosryhmän ja organisaation sisäisten ryhmän välillä ei ole aina selkeä. Eri organisaatioissa rajat ja roolit vaihtelevat ulkoisten, sidosryhmien ja sisäisten ryhmien välillä.

Usein sidosryhmät voivat olla organisaation toiminnalle ja olemassaololle lähes samassa asemassa, kun organisaation henkilöstö. (Juholin 2009, 40.)

Asevelvolliset kuuluvat Puolustusvoimien sisäisiin kohderyhmiin. Kaikki asevelvolliset eivät kuitenkaan ole organisaatiossa työskenteleviä henkilöitä. He voivat olla myös kutsun-

nanalaisia, varusmiehiä tai reserviläisiä. (HL1321 2015, 11.) Toisaalta, myöskään työskentely Puolustusvoimien siviilitehtävissä ei vaadi varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittamista. (Puolustusvoimat 2020d).

2.2 Viranomaisviestintä

Viranomaisviestintä on viestintää, jossa aktiivinen viestijä on viranomainen. Viranomaisviestinnän ydin on tiedottaa kansalaisia uusista laeista, asetuksista, päätöksistä ja käytännöistä. Viranomaisviestinnässä tulee myös tuoda esiin edellä mainittujen asioiden aiheuttamaa muutosta ja vaikutusta kansalaisen arjessa. (Högström 2002, 27.)

Toimiva viranomaisviestintä varmistaa, että kansalaisen oikeus löytää ja tutustua luotettavaan ja ajankohtaiseen tietoon toteutuu. Viranomaisella on velvollisuus tuoda esiin tietoa tehdyistä päätöksistä. Velvollisuus koskee myös suunnitelmia ja selvityksiä, jotka ovat vasta valmisteilla. (Valtiovastuuviestintäsuositus 2016, 5; Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 1999/621 19§.)

Viranomaisviestintä voidaan jakaa kolmeen kategoriaan (Högström 2002, 27-28):

- Päätöksistä tiedottava viestintä
- Yhteiskunnallinen palveluviestintä
- Yhteiskunnallinen imagokampanjointi

Tiedottava viestintä pyrkii lisäämään kansalaisen tietoutta tietystä aiheesta tai asiakokonaisuuksista. Yhteiskunnallinen palveluviestintä tähtää lisäämään tietoa viranomaisen omasta kansalaiselle suunnatusta palvelusta. Yhteiskunnallinen imagokampanjointi pyrkii puolestaan muokkaamaan mielikuvia ja lisäämään tietoisuutta julkisorganisaation roolista. (Högström 2002, 27-28.)

Opinnäytetyön toiminnallisena osana laadittu opas kuuluu erityisesti päätöksistä tiedottavaan viestintään. Sen tavoitteena on lisätä lukijan tietämystä kutsunnalaisten lakisääteistä velvollisuuksista.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 1999/621

Viranomaisviestintää ohjaa laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta. Lain julkisuusperiaatteen mukaan viranomaisten asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia. Jokaisella henkilöllä on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta. (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 1999/621, 1 & 9§; Suomen perustuslaki 731/1999, 12§.)

Lain avulla pyritään takaamaan viranomaistoiminnan avoimuus. Toiminnan avoimuus mahdollistaa kansalaiselle mahdollisuuden valvoa oikeuksiaan ja tuoda esiin oma mielipiteensä. Lisäksi viranomaisen toiminnan avoimuus helpottaa julkisen vallan ja esimerkiksi julkisten varojen käytön valvontaa. (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 1999/621, 3 §.)

Kaikki viranomaisten asiakirjat eivät kuitenkaan ole julkisia. On mahdollista, että asiakirja luokitellaan salassa pidettäväksi. Jos asiakirja sisältää vaitiolovelvollista tietoa, asiakirja ei voi olla julkinen. (Laki viranomaistoiminnan julkisuudesta 1999/621, 22§.) Asiakirjalla voi olla myös muu lakisääteinen peruste salassa pidettäväksi asiakirjaksi luokitteluun. Esimerkiksi kaikki asiakirjat, jotka koskevat puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, muuta sotilaallista maanpuolustusta tai puolustusvalmiutta ovat salaisia asiakirjoja. (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 1999/621, 22 & 24§.)

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin liittyvät aineistot ja niitä käsittelevät asiakirjat ovat julkisia. Ne ovat kansalaisten luettavissa joko suoraan verkosta tai saatavilla pyynnöstä Puolustusvoimien Pääesikunnan kirjaamosta (Uudenmaan aluetoimisto 2019).

Viranomaisen tulee huolehtia julkisen tiedon tuottamisesta ja jakamisesta. Lisäksi viranomaisen tulee edistää oman toimintansa avoimuutta. Tuottamistarvetta kartoittaessa tulee huomioida julkisen tiedon yleinen saatavuus. (Laki viranomaistoiminnan julkisuudesta 1999/621, 20§.) Opinnäytetyön toiminnallinen osa lisää tietoutta kohderyhmän lakisääteisistä velvollisuuksista. Tuottamalla informatiivisia julkaisuja toimeksiantaja lisää toimintansa avoimuutta kansalaisten ja erityisesti sisäisten ryhmien eduksi.

Valtionhallinnon viestintäsuositus

Valtionhallinnon viestintäsuositus on Valtioneuvoston kanslian julkaisema julkaisusarja. Sen tehtävänä on kertoa valtionhallinnon viestinnällisistä tehtävistä ja linjata viranomaisviestintää ohjaavia arvoja. Viestintäsuositus antaa pohjan organisaation omalle viestinnälle. (Valtionhallinnon viestintäsuositus 2016, 15.)

Viestintäsuosituksen arvot ovat keskeisessä osassa organisaation viestinnässä ja viestinnän suunnittelussa. Arvojen sisäistäminen ja hyödyntäminen viestinnässä voi auttaa kansalaista saamaan todenmukaisen kuvan viranomaistoiminnasta ja viranomaistoiminnan luotettavuudesta ja tarpeellisuudesta. (Valtionhallinnon viestintäsuositus 2016, 5.)

Kuvio 3 esittelee visuaalisesti viestintäsuosituksen arvot, joita Valtioneuvoston kanslia suosittelee käytettävän organisaatioiden viestinnässä.

Kuvio 3. Valtionhallinnon viestintäsuosituksen arvot (Mukailtu Valtionhallinnon viestintäsuositus 2016, 6-7).

Avoimuus tarkoittaa läpinäkyvyyttä organisaation toiminnassa. Hallinnon läpinäkyvyys ja toiminnan ymmärrettävyyden lisääminen ovat avainasemassa avoimuuden lisäämisessä. Julkisia asiakirjoja voidaan hyödyntää organisaation viestinnässä. (Valtionhallinnon viestintäsuositus 2016, 6.)

Luotettavan viestimisen kulmakivenä on, että sanomien tieto on oikeaa ja johdonmukaista. Tiedonkulusta on vastuussa asiasta normaalisti vastaava viranomainen, jolla on paras tietotaito viestiä asiasta. (Valtionhallinnon viestintäsuositus 2016, 6.)

Tasapuolinen viestintä huomioi kohde- ja sidosryhmät ja niiden tarpeet. Viranomaisen tulee huolehtia tasapuolisesta viestinnästä esimerkiksi kielikysymyksissä ja viestille sopivien alustojen valitsemisessa. Usein on tarpeellista tuoda esiin viestitettävän asian taustoja ja vaikutuksia, jotta vastaanottajat voivat hahmottaa kokonaiskuvan tasapuolisesti. (Valtionhallinnon viestintäsuositus 2016, 7.)

Laadukas viranomaisviestintä on vuorovaikutteista. Tämä helpottaa myös asioiden toimeenpanoa, kun kohderyhmää osallistetaan jo suunnitteluvaiheessa. Sosiaalinen media on hyvä työkalu vuorovaikutuksen lisäämisessä viestijän ja viestin vastaanottajan vuoropuhelussa. (Valtionhallinnon viestintäsuositus 2016, 7.)

Viestin ymmärrettävyys vahvistaa sanoman luotettavuutta. Viestin kieliasun tulee olla selkeää ja asiallista. Viesteissä voidaan hyödyntää ilmaisuja, jotka vastaavat sekä kohderyhmän tarpeisiin että tukevat viestin tavoitteita. (Valtionhallinnan viestintäsuositus 2016, 7.)

Palvelukeskeisyys on olennainen osa viranomaisviestintää. Jotta viestinnässä voidaan tuottaa oikea-aikaista ja tarpeellista sanomaa, on kohderyhmien tarpeet tunnistettava. (Valtionhallinnan viestintäsuositus 2016, 7.) Kohderyhmän tunteminen helpottaa sisällöntuottamista ja viestinnän suunnittelua, mikä puolestaan tukee palvelukeskeisyyttä.

2.3 Puolustusvoimien viestintä

Puolustusvoimien viestinnän ydintehtävä on tukea organisaation lakisääteisiä tehtäviä ja niiden toteutumista. Puolustusvoimien sisäistä ja ulkoista viestintää hyödynnetään johtamisen tukena sekä normaali- että poikkeusoloissa. (HL1321 2015, 3.)

Aikaisemmin tutkimuksessa esitelty laki viranomaistoiminnan julkisuudesta ohjaa myös Puolustusvoimien viestintää. Lisäksi kyseisen organisaation viestinnässä (HL1321 2015 3-4) noudatetaan muun muassa seuraavia ohjeita ja julkaisuja:

- Valtionhallinnon viestintä häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa (2007)
- Puolustushallinnon viestintästrategia (2007)
- Valtionhallinnon viestintäsuositus (2016)

Yllä mainitut julkaisut ovat julkisia asiakirjoja ja kaikkien saatavilla verkossa. Valtionhallinnon viestintä häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa -julkaisun on tuottanut Valtioneuvoston kanslia ja Puolustushallinnon viestinnän periaatteet -julkaisun puolustusministeriö. (Valtionhallinnon viestintä häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa 2013; Puolustushallinnon viestintästrategia 2007.)

Valtionhallinnon viestintäsuositusta käsitellään lähemmin tutkimuksessa luvussa 2.2.

Puolustusvoimien sisäinen viestintä

Puolustusvoimien sisäisiksi kohderyhmiksi (HL1321 2015, 11) on määriteltä:

- palkattu henkilöstö
- asevelvolliset
- kriisinhallintahenkilöstö
- strategiset kumppanit

Puolustusvoimien palkattu henkilöstö koostuu sotilaista ja siviiliviroissa toimivista henkilöistä. Kriisinhallintahenkilöstö puolestaan tarkoittaa kriisinhallintatehtävissä palvelevia

henkilöitä. Asevelvollisia ovat kutsunnanalaiset, varusmiehet, yli 45 vuorokautta naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittaneet naiset ja reserviläiset. (Uudenmaan aluetoimisto 2019.) Strategiset kumppanit ovat tahoja, joiden kanssa Puolustusvoimat tekee yhteistyötä. Yhteistyö perustuu erilaisiin kumppanuussopimuksiin. Esimerkiksi Maanpuolustus-koulutusyhdistys (MPK) on yksi Puolustusvoimien strategisista kumppaneista. (MPK 2020.)

Vaatimuksena Puolustusvoimien sisäiselle viestinnälle on, että viestintä on luotettavaa ja ymmärrettävää. Viestien tuottamisen tulee olla vuorovaikutteista ja aktiivista. Viestinnässä hyödynnetään julkista tietoa ja julkisia asiakirjoja. (HL1321 2015, 5 & 9-10.)

Tärkeimmät kanavat Puolustusvoimien sisäisessä viestinnässä ovat perinteinen esimies-alaisviestintä sekä henkilöstölle suunnattu Torni-portaali (HL1321 2015, 12). Torni on henkilöstön käyttöön tarkoitettu intranet. Esimies-alaisviestintä ja intranet tavoittavat käytännössä vain organisaatiossa työskentelevän henkilöstön. Siksi muiden sisäisten ryhmien, kuten kutsunnanalaisten, tavoittamiseen täytyy hyödyntää myös ulkoiselle viestinnälle miellettyjä keinoja.

Puolustusvoimat
Xxxxxxx aluetoimisto

Seuraa Puolustusvoimia ja lue lisää!

	Asevelvollisen tietopankki	intti.fi
	Instagram	puolustusvoimat.fi
	Snapchat	inttielamaa
	Facebook	Puolustusvoimat
	YouTube	Puolustusvoimat
	Twitter	@puolustusvoimat

intti.fi puolustusvoimat.fi/alue-toimisto facebook.com/alue-toimisto

8.8.2019 16

Kuva 2. Puolustusvoimien tilit sosiaalisessa mediassa. (Puolustusvoimat 2019h).

Kuvassa 2 on esitelty Puolustusvoimien käyttämät sosiaalisen median kanavat ja nimetty tilien käyttäjätunnukset. Sosiaalista mediaa voidaan hyödyntää viestinnässä erityisesti niille ryhmille, joilla ei ole pääsyä henkilöstön Torni-portaaliin. Monikanavainen viestintä saavuttaa kohderyhmän ja vastaa sen tarpeisiin (HL1321 2015, 12.) Kuva 2 osoittaa, että sosiaalisen median portaaleja hyödynnetään monipuolisesti, jotta tuotettu tieto tavoittaisi

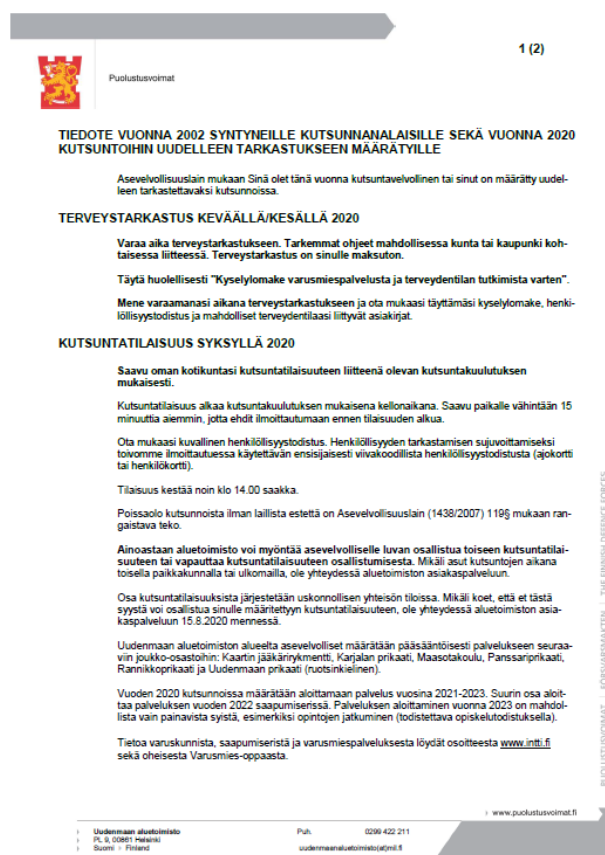
mahdollisimman monen. Viestintä ei kuitenkaan ole ainoastaan sosiaalisen median varassa. Puolustusvoimat viestii asevelvolliselle tärkeistä asioista myös perinteisesti kirjepostilla (Uudenmaan aluetoimisto 2019).

2.4 Kutsunanalaisille kohdennettu viestintä

Uudenmaan aluetoimiston tärkein kutsunanalaiselle kohdennettu materiaalipaketti on niin kutsuttu kutsuntaposti. Kutsuntaposti lähetetään kutsunanalaiselle kutsuntaa edeltävänä keväänä, jotta kutsunanalaisella on riittävästi aikaa tutustua lähetettyyn materiaaliin. (Uudenmaan aluetoimisto 2019.)

Uudenmaan aluetoimiston (2019) lähettämä kutsuntaposti sisältää seuraavat julkaisut ja lomakkeet:

- kutsuntakirje
- ohje ennakkoterveystarkastusajan varaamiseen
- kutsuntakuulutus
- varusmiesopas
- kyselylomake varusmiespalvelusta ja terveydentilan tutkimista varten

Kuva 3. Uudenmaan aluetoimiston kutsuntakirje (Uudenmaan aluetoimisto 2020b).

on saatavilla Puolustusvoimien verkkosivuilla sekä kuntien ja kaupunkien virallisilla ilmoitustauluilla. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 15§; Uudenmaan aluetoimisto 2019.)

Kutsuntakuulutukseen on merkitty aluetoimiston järjestämät kutsuntatilaisuudet, niiden alkamisaika ja järjestämisoitteet. Väkirikkailla paikkakunnilla kutsuntatilaisuuksia järjestetään useampia, kutsunanalainen on määrätty osallistumaan kutsuntatilaisuuteen sukunimensä alkukirjaimen mukaisena päivänä. (Uudenmaan aluetoimisto 2020e; Uudenmaan aluetoimisto 2019.)

Kutsunanalaisen määritelmä on esitetty kutsuntakuulutuksessa. Siihen on myös kirjattu maininta henkilökohtaisesta läsnäolovelvollisuudesta, mitä tarkastellaan myös opinnäytetyön luvussa 4.1 Velvollisuudet ja oikeudet. Kutsuntakuulutus on päivätty ja allekirjoitettu aluetoimiston päällikön ja sektorijohtajan toimesta. Myös aluetoimiston yhteystiedot löytyvät julkaisun alatunnisteesta.

Varusmiesopas

Kuva 5. Varusmiesoppaan kansikuva (Puolustusvoimat 2019).

Kuvassa 5 on esitetty Puolustusvoimien varusmiesopas. Se on varusmiespalvelukseen valmistautuvalle asevelvolliselle suunnattu julkaisu. Varusmiesoppaassa on esitelty tar-

kemmin puolustushaaroja ja aselajeja sekä yleisesti varusmiespalvelusta. Oppaassa kerrotaan lyhyesti kutsunnoista, mutta hallitseva näkökulma on varusmiespalveluksen aikaiset asiat ja teemat. (Puolustusvoimat 2019I, 5.)

Varusmiesopas lähetetään kutsunanalaiselle painettuna versiona kutsuntapostin mukana. Se on myös luettavissa sähköisenä versiona Puolustusvoimien verkkosivuilla. (Puolustusvoimat 2019I, 5; Uudenmaan aluetoimisto 2019).

Kyselylomaketta tarkastellaan opinnäytetyön luvussa 4.1 Velvollisuudet ja oikeudet.

3 KUTSUNNAT

Yleinen asevelvollisuus taustalla

Suomessa maanpuolustus järjestetään kansallisesti itse. Suomen maanpuolustusratkaisu nojaa yleiseen asevelvollisuuteen. Yleinen asevelvollisuus mahdollistaa joukkojen tuottamisen ja kouluttamisen reserviin poikkeusolojen varalle. (Puolustusvoimat 2019b.) Asevelvollisuudesta säädetään asevelvollisuuslaissa. Laki määrittää muun muassa kriteerit ja velvollisuudet asevelvolliselle.

Asevelvollisuuslain (1438/2007, 2§) mukaan asevelvollinen on:

- Miespuolinen Suomen kansalainen
- Iältään 18-60-vuotias

Lisäksi asevelvolliseksi lasketaan myös naisten vapaaehtoista asepalvelusta yli 45 vuorokautta suorittanut nainen (Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta 194/1995 5§; Puolustusvoimat 2020a).

Asevelvollisuuslaki tarkentaa asevelvollisuuden alkavan sen vuoden alusta, kun asevelvollinen täyttää 18 vuotta. Asevelvollisuus loppuu sen vuoden lopussa, kun asevelvollinen täyttää 60. Yhteensä asevelvollisuus kestää siis 42 kalenterivuotta. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 2§).

Kutsunnat järjestetään vuosittain joka syyskuun 15. elokuuta ja 15. joulukuuta välisenä aikana. Aluetoimistot järjestävät alueensa kutsunnat itse. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 5 & 20§.) Eri aluetoimistot voivat järjestää alueensa kutsuntatilaisuudet haluaminaan päivinä, kunhan kaikki kutsuntatilaisuudet järjestetään säädetyn aika-akselin sisällä. Kutsuntakuulutusta tarkastellaan opinnäytetyön luvussa 2.4 Kutsunnanalaiselle kohdennettu viestintä.

3.1 Päämäärät ja tavoitteet

Kutsunta on tilaisuus, jonka ensisijainen tarkoitus on määrittää asevelvollisen palveluskelpoisuus ja määrätä palveluskelpoinen asevelvollinen palvelukseen. Kutsunnan toinen lakisääteinen tarkoitus on maanpuolustustietoisuuden lisääminen. Kutsunnassa edistetään myös kansanterveystyötä. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 12§.)

Vain palveluskelpoinen asevelvollinen voidaan määrätä palvelukseen (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 9§). Tästä syystä palveluskelpoisuuden määrittämiseen tähtäävä tilaisuus, eli kutsunta, on lähes välttämätön tapahtuma.

Palveluskelpoisuuden määrittäminen ja palvelukseen määrääminen

Palveluskelpoisuus tarkoittaa asevelvollisen kykyä suoriutua hänelle määrätystä palveluksesta. On ehdottoman tärkeää, että asevelvollinen ei terveytensä puolesta vaaranna omaa tai toisen henkilön palvelusturvallisuutta. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 9§.)

Jotta palveluskelpoisuus voidaan määrittää luotettavasti, arvioinnissa hyödynnetään useaa eri näkökulmaa (Asevelvollisuuslaki 1428/2007, 9§):

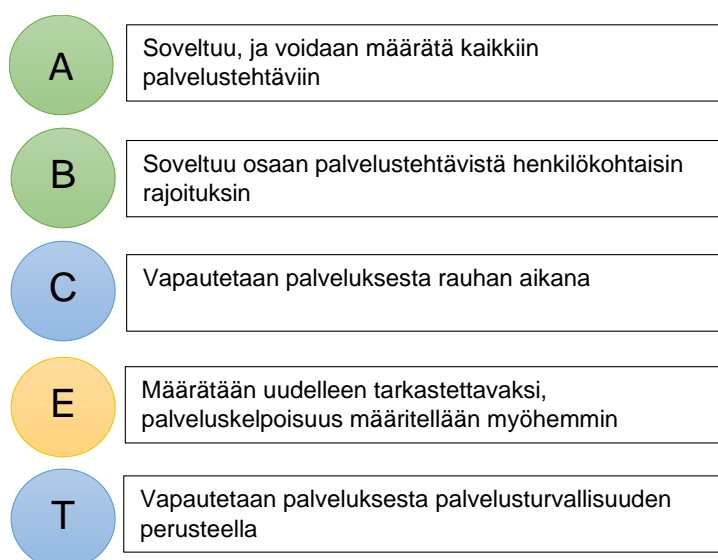
- Terveydenhuollon ammattilaisen tarkastus
- Asevelvollisen oma mielipide
- Soveltuvuuskokeen tulos

Terveydenhuollon ammattilainen arvioi kutsunanalaisen fyysistä ja henkistä suorituskykyä. Ennakkoterveystarkastusta käsitellään lisää opinnäytetyön luvussa 3.2.1 Kutsunanalaisen velvollisuudet ja oikeudet.

Kutsunanalaisella on velvollisuus tuoda esiin kokemus omasta terveydentilasta (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 9§). Kutsunanalainen voi tuoda esiin oman mielipiteensä keskustellen kutsuntalääkärin ja kutsuntalautakunnan kanssa, mutta myös täyttämällä kyselylomakkeen terveydentilan tutkimista varten. Kyselylomaketta tarkastellaan lisää kappaleessa 4.1 Kutsunanalaisen velvollisuudet ja oikeudet

Osaan palvelustehtävistä hakeudutaan erillisen haun kautta. Ennen erikoisjoukkoihin, kuten esimerkiksi urheilujoukkoihin, hyväksymistä edeltää soveltuvuuskokeen hyväksytyt suorittaminen. (Puolustusvoimat 2020c; Puolustusvoimat 2019c.) Palveluskelpoisuusarvion tekee terveydenhuollon ammattilainen (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 17§).

Palveluskelpoisuuden määrittämistä varten Puolustusvoimat on tuottanut Terveystarkastusohjeen. Terveystarkastusohjeessa on linjattu perusteet palveluskelpoisuuden määrittämisen avuksi. (Terveystarkastusohje 2012, 7). Terveystarkastusohje on vapaasti tutustuttavissa ja luettavissa verkossa. Terveystarkastusohjeen tarkoitus on varmistaa, että asevelvollinen pystytään määräämään terveydentilalleen sopivaan ja turvalliseen palvelustehtävään. Toisaalta asevelvollinen voidaan myös vapauttaa palveluksesta rauhan aikana, jos siihen on terveyssyihin liittyvä peruste. (Terveystarkastusohje 2012, 10-11.)

Kuvio 4. Palveluskelpoisuusluokat (Mukailtu Puolustusvoimat 2019h; Terveystarkastusohje 2012, 43-44).

Puolustusvoimissa käytössä olevat palveluskelpoisuusluokat on esitelty kuviossa 4. Myös Terveystarkastusohje noudattaa samaa palveluskelpoisuusluokkajakoa (Terveystarkastusohje 2012, 43-44).

Sekä A- ja B-palvelusluokkiin esitetyt kutsunanalaiset voidaan määrätä palvelukseen. A-luokkaan kuuluva asevelvollinen voidaan määrätä kaikkiin palvelustehtäviin. (Terveystarkastusohje 2012, 43.) B-luokkaan kuuluvalla asevelvollisella on joku sairaus tai vamma, joka on esteenä joihinkin palvelustehtäviin. Esimerkiksi alentunut kuulo voi joissain tilanteissa aiheuttaa palvelusturvallisuusriskin. (Terveystarkastusohje 2012, 43.)

C-luokkaan määrätty asevelvollinen vapautetaan palveluksesta rauhan aikana. Vapautus perustuu asevelvollisen pysyvään vammaan tai sairauteen, joka voi aiheuttaa terveysriskin asevelvolliselle itselleen tai ympäristölle. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 10§; Terveystarkastusohje 2012, 43.) C-luokkaan määrätty asevelvollinen voidaan tarvittaessa luokitella uudestaan. Asevelvollinen, joka on saanut vapautuksen palveluksesta rauhan aikana, voidaan myös määrätä kutsuntaan yleisen liikekannallepanon aikana. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 87§; Terveystarkastusohje 2012, 43.)

Jos asevelvollinen ei ole arvioimishetkellä (kutsuntatilaisuudessa) palveluskelpoinen tilapäisen vamman tai sairauden takia, hänet voidaan määrätä E-luokkaan. E-luokkaan määrätään 1-3 vuodeksi kerrallaan. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 10§.) Kutsunanalainen saapuu kutsuntaan uudelleen tarkastettavaksi sinä vuonna, joka hänelle määrättiin alkuperäisessä kutsuntatilaisuudessa. Palveluskelpoisuuden arvioinnin siirtäminen antaa mah-

dollisuuden tilapäisen vamman paranemiselle. Joskus sairauden tai vamman tila edellyttää lisätutkimuksia, jolloin voidaan myös hyödyntää E-luokkaan määrittämistä. (Terveystarkastusohje 2012, 43-44.)

Viides palveluskelpoisuusluokka on T-luokka. T-luokkaan määrittäminen ei perustu palvelusta rajoittavaan lääketieteelliseen diagnoosiin. (Terveystarkastusohje 2012, 44). Jos henkilö aluetoimiston tai kutsuntalautakunnan mukaan voi kuitenkin aiheuttaa palvelusturvallisuusriskin, asevelvollinen voidaan määrätä T-luokkaan ja vapauttaa palveluksesta. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 10§; Terveystarkastusohje 2012, 44.)

Palveluskelpoisuutta määrittäessä arvioidaan ensisijaisesti asevelvollisen kenttäkelpoisuutta ja koulutuskelpoisuutta sodan ajan joukkouhin. Epävarman varusmiespalveluksen sijaan asevelvollinen tulee sijoittaa E-luokkaan tarkempaa selvitystä varten. (Terveystarkastusohje 2012, 45.) Kutsuntatilaisuudessa päätöksen lopullisesta palveluskelpoisuudesta tekee kutsuntalautakunta, eikä lääkärin palveluluokkaehdotus sido kutsuntalautakuntaa. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 9 & 21§.)

Maanpuolustustietouden ja kansanterveyden lisääminen

Maanpuolustustietoisuuden ja kansanterveyden lisääminen on toinen kutsuntojen perustarkoituksista. Maanpuolustustietoa annetaan kutsunnoissa erityisesti kutsuntaoppituntien muodossa. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 12§; Uudenmaan aluetoimisto 2019).

Uudenmaan aluetoimiston järjestämissä kutsunnoissa aluetoimistoon kuuluva sotilas pitää kutsuntaoppitunnin. Oppitunti sisältää tietoa muun muassa kutsuntapäivän rakenteesta, varusmiespalveluksesta ja yleisimmistä palvelustehtävistä ja joukko-osastoista. Kutsuntaoppitunti sisältää myös tietoa siviilipalvelukseen hakeutumisesta. (Puolustusvoimat 2019h; Uudenmaan aluetoimisto 2019).

Kansanterveyden edistämiseksi kutsuntatilaisuuksissa järjestetty toiminta vaihtelee paikakunnittain. Kunnat vastaavat kyseisen toiminnan järjestämisestä, kutsuntatilaisuuksiin pyydetään erityisesti etsivän nuorisotyön edustajia, aikalisäohjaajia, liikuntapalvelujen ja suuterveydenhuollon edustajia. (MQ1458 2019, 2; Uudenmaan aluetoimisto 2019.) Kutsuntatilaisuuksiin osallistuu myös paikallisia etsivän nuorisotyön ammattilaisia. Kutsunnat tarjoavat hyvän mahdollisuuden tavoittaa nuoret henkilökohtaisesti ja hyödyntää Aikalisätoimintamallia, joka tähtää ammatillisen psykososiaalisen tuen tarjoamiseen. (Maavoimien esikunta 2019a.)

Uudenmaan toimiston järjestämissä kutsunnoissa pyritään hyödyntämään kutsunnanlaisille suunnatut tukipalvelut mahdollisimman tehokkaasti. Kutsuntalautakunnan kolmanneksi jäseneksi suositellaan erityisesti nuorisotyön parissa työskenteleviä henkilöitä, jotta

kutsunnanalai-
sten kohtaaminen ja tukipalvelujen tarjoaminen toteutuu tarkoituksenmukai-
sesti. (MQ1458 2019, 3.) Jokainen kutsunnanalainen käy kutsuntapäivänään kutsuntalau-
takunnan luona ja pääsee näin varmasti kommunikoimaan nuorisotyön ammattilaisen
kanssa.

Jotta kansanterveyden edistäminen olisi mahdollisimman monipuolista, Uudenmaan kut-
sunnoissa kutsunnanalaiselle tarjotut tukipalvelut pyritään järjestämään kutsunnanalaisille
heitä hyödyttävällä tavalla. Etsivälle nuorisotilalle varattu työskentelytila pyritään järjes-
tämään rauhalliseen paikkaan. Kunnan liikuntapalvelut ja suun terveydenhuolto voidaan
osallistaa kutsuntatilaisuuksissa entistä tehokkaammin esimerkiksi kutsuntaoppitunnin yh-
teydessä. (MQ1458 2019, 3.)

3.2 Kutsunnanalaisen palvelusvaihtoehdot

Kutsunnassa palveluskelpoiseksi todettu asevelvollinen määrätään varusmiespalveluk-
seen. Asevelvollinen voi hakeutua myös siviilipalvelukseen. (Asevelvollisuuslaki
1438/2007, 9§; Uudenmaan aluetoimisto 2019.) Tässä alaluvussa käsitellään kootusti
asevelvolliselle mahdollisia palvelusvaihtoehtoja oman asevelvollisuusasian suoritta-
miseksi.

Varusmiespalvelus

Varusmiespalveluksen tarkoitus on kouluttaa asevelvolliset sotilaalliseen maanpuolustuk-
sen tehtäviin reserviin sodan ajan varalle (Asevelvollisuuslaki 1483/2007, 36§). Varus-
miespalveluksen kenttä on laaja: palveluspaikkoja on useita ja palvelustehtäviä on lukuisia
eri joukko-osastoissa. Palvelusaika vaihtelee koulutettavan tehtävän mukaan 165, 255 ja
347 päivän välillä. (Puolustusvoimat 2019k).

Varusmiespalvelus on yleisin vaihtoehto asevelvollisuuden hoitamiseksi. Vuonna 2019
Uudenmaan kutsunnoissa varusmiespalvelukseen määrättiin 73,3 % kutsuntaikäluokasta.
Edellisenä vuonna (2018) prosentti palvelukseen määräämiselle oli 74,8 %. (Kaartin jää-
kärirykmentti 2019.)

Asepalvelus ja aseeton palvelus

Varusmiespalvelus jakautuu edelleen asepalvelukseen ja aseettomaan palvelukseen.
Ero palvelusten välillä on selkeä; asepalveluksessa varusmies koulutetaan käsittelemään
aseita ja ampumatarvikkeita, kun taas aseettomassa palveluksessa asekoulutus on pois-
tettu. Muuten aseeton palvelus vastaa sisällöltään normaalia varusmiespalvelusta. (Puo-
lustusvoimat 2019j.)

Asevelvollinen voi hakeutua aseettomaan palvelukseen, jos hänen elämäkatsomuksensa ja asevelvollisuuden suorittaminen asepalveluksessa ovat ristiriidassa keskenään. Aseettomana palvelevalla henkilöllä ei ole velvollisuutta käyttää tai huoltaa aseita ja ampumatarvikkeita, eikä myöskään osallistua niiden koulutukseen. (Asevelvollisuuslaki 1483/2007, 67-68§.)

Kutsunanalainen voi jättää hakemuksen aseettomasta palveluksesta kutsuntalautakunnalle tai toimittaa sen kutsuntojen jälkeen aluetoimistoon. (Asevelvollisuuslaki 1483/2007, 70§.) Lähtökohtaisesti varusmiespalvelus sisältää asekoulutuksen, eikä siihen tarvitse erikseen hakeutua.

Siviilipalvelus

Siviilipalvelus on vaihtoehto asevelvolliselle, jonka vakaumus estää varusmiespalveluksen suorittamisen. Siviilipalvelus suoritetaan työpalveluna, yleensä jossakin sosiaali- ja terveydenhuollon, opetus- ja kulttuuritoiminnan, pelastustoiminnan, väestön- tai ympäristön suojelun tehtävässä. (Siviilipalveluslaki 1446/2007, 1 & 3-4§).

Asevelvollinen voi hakeutua siviilipalvelukseen aikaisintaan kutsunnassa. Kutsuntatilaisuudessa kutsuntalautakunta käsittelee siviilipalvelushakemuksen ja hyväksyy kutsunanalaisen suorittamaan siviilipalvelusta. (Asevelvollisuuslaki 1483/2007, 20§; Siviilipalveluslaki 1446/2007, 12-13§.)

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

SIVIILIPALVELUSHAKEMUS

siviilipalvelus täydennyspalvelus **Tyhjennä lomake**

Sukunimi Etunimet Henkilötunnus
 Katuosoite Postinumero Postitoimipaikka
 Puhelinnumero Sähköpostiosoite Äännekieli
 Vakuutan vakuukseen perustuvien syiden estävän minua suorittamasta asevelvollisuuslainsäädetyssä säädetystä palvelusta.
 Pyydän, että minun vapautetaan sen suorittamisesta ja määrätään suorittamaan siviilipalvelusta siviilipalvelulain mukaan.
 Päiväys Allekirjoitus

PALVELUKSEN KESKEYTTÄMINEN (vain Asevl:n mukaisessa palveluksessa oleva)
 Hakijan palvelus keskeytetään ja hakija kutsutaan (Asevl 60 §) **Tulosta lomake**

Päivä ja päiväys Päätöksentekijä
 Olen saanut tiedoksi palveluksen keskeyttämissäätöksen ja vastaanottanut muutoksenhakuoikeudet
 Päivä ja päiväys Allekirjoitus

KUTSUNTALAUTAKUNNAN/PUOLUSTUSVOIMIEN ALUETOIMISTON PÄÄTÖS
 Hakija vapautetaan asevelvollisuuslainsäädetyssä säädetyn palveluksen suorittamisesta ja määrätään siviilipalvelusvelvolliseksi (siviilipalvelulain 1, 12 ja 13 §).

Päivä ja päiväys Päätöksentekijä

Puolustusvoimien aluetoimiston merkinnät

Aikaisemmin suorittanut asevelvollisuuspalvelusta	vrk	HL	vrk	HSL	vrk	KL	vrk	YP	vrk
Palveluskesto ja IC3-koodi									
Vierasmiespalvelusajaksi määrätty									

Lisätietoja

Hakemus on tehty kertausajajohdossa tai reserviläisen saatua siihen määräyksen
 VR III
 Tähän päätökseen saa hakea oikeutta päätöksen tehneeltä aluetoimistolta 30 päivän kuluessa siitä, kun päätös oikeusosoitukseen on annettu tiedoksi. Oikeusvaivastus tulee toimittaa päätöksen tehneelle aluetoimistolle.

SPK 10/2019 Lisätietoja erillisessä tiedotteessa. 1. Puolustusvoimien aluetoimisto
2. Siviilipalveluskeskukselle
3. Haajalle

Kuva 6. Siviilipalvelushakemus (Siviilipalveluskeskus 2019).

Kuvassa 6 on esitetty virallinen, työ- ja elinkeinoministeriön vahvistama siviilipalvelushakemus pohja. Siviilipalvelushakemus on saatavilla verkossa, sekä paperisena aluetoimiston asiakaspalvelussa sekä kutsuntatilaisuuksissa (Uudenmaan aluetoimisto 2019). Hakeutuminen siviilipalvelukseen tapahtuu aina kirjallisesti. (Siviilipalveluslaki 1446/2007, 12§.)

Hakemuksen hyväksyminen edellyttää, että hakemus täyttää seuraavat vaatimukset (Siviilipalveluslaki 1 & 12§):

- Hakemus on tehty työ- ja elinkeinoministeriön vahvistamalle lomakkeelle (kuva 6)
- Hakija vakuuttaa vakuuksen olevan este varusmiespalveluksen suorittamiselle
- Hakemus on päivätty ja allekirjoitettu

Vuonna 2018 Uudenmaan kutsunnoista siviilipalvelukseen hakeutui 1,8 % kutsunanalaisia. Vuonna 2019 hakeutuminen siviilipalvelukseen kasvoi hieman, hakeutumisprosentti oli 2,1. (Kaartin Jääkärirykmentti 2019.)

4 KUTSUNNALAINEN

Tutkimus tarkastelee seuraavaksi kutsuntaan määrätyn asevelvollisen piirteitä, oikeuksia ja velvollisuuksia.

Asevelvollisuuslaki (1438/2007, 13§) määrittää kutsunnanalaiseksi henkilön, joka:

- On miespuolinen Suomen kansalainen
- Täyttää 18 vuotta kutsuntavuonna
- Ei ole osallistunut aiempaan kutsuntatilaisuuteen, eikä näin ole saanut päätöstä palveluskelpoisuudesta
- On määrätty uudelleen tarkastettavaksi

Tullessaan asevelvolliseksi, miespuolisesta Suomen kansalaisesta tulee samanaikaisesti myös kutsunnalainen. Jos kutsunnalainen jättää osallistumasta kutsuntaan ilman aluetoimiston myöntämää vapautusta, ei hänen palveluskelpoisuuttaan voida arvioida. Velvollisuus osallistua kutsuntaan ei poistu, vaan säilyy, kunnes asevelvollinen hoitaa kutsunta-asiansa. (Uudenmaan aluetoimisto 2019).

Kutsunnalainen on voinut osallistua kutsuntaan, mutta ei ole saanut päätöstä palveluskelpoisuudesta. E-luokkapäätöksen saanut kutsunnalainen määrätään osallistumaan kutsuntatilaisuuteen yleensä 1-3 vuoden päähän, jolloin palveluskelpoisuus arvioidaan uudelleen. (Asevelvollisuuslaki 1483/2007, 10§.)

4.1 Velvollisuudet ja oikeudet

Nuoren asevelvollisuus alkaa kutsuntoihin liittyvillä velvoitteilla. Koska kutsunnat tähtäävät palveluskelpoisuuden määrittämiseen, on loogista, että ensimmäiset vaiheet tarkastelevat kutsunnalaisen terveydentilan kartoittamista. Ennen kutsuntoja suoritettavat ennakkotoimenpiteet koskevat lähtökohtaisesti kaikkia kutsunnalaisia, ellei asevelvollisuuslaissa säädetä toisin. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 14 & 16§.)

Henkilökohtainen läsnäolovelvollisuus kutsuntatilaisuudessa

Lähtökohtaisesti kutsunnalainen on veloitettu osallistumaan henkilökohtaisesti kutsuntaan. Luvaton poissaolo tai tilaisuudesta poistuminen ilman lupaa on rangaistavaa ja voi johtaa sakkorangaistukseen. (Asevelvollisuuslaki 1483/2007, 16 & 119§.)

On kuitenkin olemassa tilanteita, joissa kutsunnalaisen on mahdollista saada vapautus henkilökohtaisesta läsnäolovelvollisuudesta kutsunnasta. Vapautuspäätöksen tekee aina aluetoimisto. (Asevelvollisuuslaki 1483/2007, 16§.)

Asevelvollisuuslain 16§ säättämät perusteet vapautukseen henkilökohtaisesta läsnäolovelvollisuudesta ovat:

- Vakava vamma tai sairaus
- Asuminen ulkomailla
- Erikoistehtävän valintakokeeseen osallistuminen ja kyseiseen tehtävään hyväksyminen

Kutsunnanalaisella voi olla sellainen sairaus tai vamma, että osallistuminen kutsuntatilaisuuteen ei ole mahdollista. Aluetoimistolle tulee lähettää lääkärinlausunto, josta käy ilmi asevelvollisen diagnoosi sekä lääkärin mielipide palveluskelpoisuudesta ja kyvystä osallistua kutsuntaan. (Uudenmaan aluetoimisto 2019.)

Asevelvollisen asuessa pysyvästi ulkomailla, riittää, että henkilö toimittaa täytetyn kyselylomakkeen varusmiespalvelusta ja terveydentilan selvittämistä varten. Jos asevelvollisella on jokin sairaus tai vamma, tulee hänen toimittaa aluetoimistolle lääkärinlausunto. Ulkomailla asuvan asevelvollisen asiat voidaan käsitellä ilman henkilökohtaista läsnäoloa, jos toimitetut asiakirjat ovat allekirjoitettuja. Lisäksi asevelvollisen osoitetiedot ovat ulkomailla väestörekisteritiedoissa kutsuntojen aikaan. (Uudenmaan aluetoimisto 2019.)

Kolmas vapautusperuste koskee kutsunnanalaisia, jotka ovat hakeutuneet ja tulleet valituksi erikoisjoukkoon, jonka koulutus alkaa kesällä ennen syksyn kutsuntoja. Tällöin kutsunnanalaisen ei ole tarpeellista osallistua enää kutsuntatilaisuuteen, sillä hänelle on jo määrätty palveluspaikka ja -aika. Tällaisissa tapauksissa henkilö on täyttänyt 18 vuotta ennen palveluksen aloittamista ja hänen palveluskelpoisuusluokkansa on määritelty aluetoimiston järjestämässä tarkastuksessa. (Asevelvollisuuslaki 1483/2007, 16§; Puolustusvoimat 2019i; Uudenmaan aluetoimisto 2020a.)

Aluetoimiston hyväksynnällä kutsunnanalainen voi osallistua myös oman paikkakuntansa ulkopuoliseen kutsuntatilaisuuteen. Syy kutsuntapäivän tai -paikan vaihdokseen tulee olla perusteltu, esimerkiksi opiskelu kaukana kutsuntapaikkakunnalta. Aluetoimisto hyväksyy vaihdoksen vain samana vuonna järjestettävään kutsuntatilaisuuteen. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 16§.) Muutoksista on syytä ilmoittaa siitäkin syystä, että aluetoimistot pystyvät huolehtimaan kutsunnanalaisen asiakirjojen välittämisestä oikeaan kutsuntatilaisuuteen.

Osallistuminen kutsuntaan ei ole mahdollista, jos kutsunnanalainen on samanaikaisesti pidätettynä, tutkintavankeudessa tai suorittamassa vapausrangaistusta. Vapautuessaan

kutsunnanalaisen tulee ottaa yhteys aluetoimistoon. Näin aluetoimisto pystyy määrittämään kutsunnanalaisen toiseen tilaisuuteen palveluskelpoisuuden arvioimista varten. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 16§.)

Kyselylomake varusmiespalvelusta ja terveydentilan tutkimista varten

Kutsunnanalainen saa osana aluetoimiston lähettämää kutsuntapostia täytettäväkseen kyselylomakkeen varusmiespalvelusta ja terveydentilan tutkimista varten (Valtioneuvoston asetus asevelvollisuudesta 1443/2007, 3§).

Kyselylomakkeessa tiedustellaan terveyttä ja elämäntapoja koskevaa tietoa. Vastaamalla kysymyksiin todenmukaisesti, asevelvollinen pystyy tuomaan esiin kokemustaan omasta terveydestään ja toiveistaan varusmiespalvelukseen liittyen. (Puolustusvoimat 2019g.)

Kuva 7. Kyselylomake varusmiespalvelusta ja terveydentilan tutkimista varten, sivu 1/2 (Puolustusvoimat 2019c).

Kuvassa 7 on esitetty kyselylomakkeen ensimmäinen sivu. Se käsittelee muun muassa henkilötietoja ja kutsunnanalaisen omia toiveita varusmiespalvelukseen liittyen. Täyttämällä lomakkeen kutsunnanalainen pystyy toivomaan kolmea joukko-osastoa ja useampaa vaihtoehtoa palveluksen aloitusajalle. Ensimmäisellä sivulla tiedustellaan myös esimerkiksi opintoja ja niiden aikatauluja palveluksen aloitusajan kannalta. Lisäksi kutsunnanalainen pystyy perustelemaan toiveensa vapaakenttään.

Kuvassa 8 on esitetty kyselylomakkeen toinen sivu. Se käsittelee terveyttä ja elämäntapoja. Lomakkeessa kutsunnanalainen pystyy kertomaan omista sairauksistaan ja vam-

moistaan. Kutsunnanalaiselta kysytään kysymyksiä motivaatiosta ja yleisesti varusmiespalveluksen suorittamisesta. Lomakkeessa tiedustellaan myös esimerkiksi kutsunnanalaisen unitottumuksia ja päihteiden käyttöä.

Sukunimi		Etunimet	
<p>Terveyttä ja elämäntapoja koskevat tiedot</p> <p>Tunnetko olevasi terve? ☐ kyllä ☐ en ☐ ei tiedä, että kykenet suorittamaan palveluksen loppuun asti? ☐ kyllä ☐ en osaa sanoa ☐ en</p> <p>Minkäläisen ajatuksen tulet varusmiespalvelukseen? ☐ mielelläni ☐ en osaa sanoa ☐ en ole kiinnostunut ☐ vastentahtoisesti</p> <p>Selviin fyysisestä rasituksesta varusmiespalveluksen aikana ☐ kyllä ☐ en osaa sanoa ☐ en</p> <p>Miten hyvin nuku? ☐ hyvin ☐ ajoittain ongelmia ☐ huonosti ☐ cm ☐ kg</p> <p>Käytätkö reseptilääkkeitä? Jos käytät, niin mitä? ☐ kyllä ☐ en osaa sanoa ☐ en</p> <p>Käytätkö alkoholia? ☐ kyllä ☐ en ☐ paat krtkk ☐ paat 5-10vko ☐ 4 krt tai useamman viikossa ☐ en ☐ kyllä</p> <p>Käytätkö tupakkatuotetta? Keskimäärin savukkeita/viikoksi tai nuuskaputseja? ☐ kyllä ☐ en ☐ joskus ☐ usein</p>			
<p>Sairaudet ja oireet</p> <p>Onko sinulla ollut seuraavia sairauksia tai oireita (vastaa rasittamalla kaikkien kysymysten kohdalla kyllä tai ei).</p> <p>Mikäli olet vastannut myöntävästi edellisiin kohtiin, anna lisätietoja sairauksista ja oireista. Missä sinua on hoidettu ja milloin? Mainitse erityisesti, mikäli jokin hoito on kesken tai sinulla on merkittävää toimintarajoitusta.</p> <p>kyllä ei</p> <p>1. Tuki- ja liikuntaelinsairaus tai tapaturma ☐ a) selkä ☐ ei ☐ b) polvi ☐ ei ☐ c) nilkka ☐ ei ☐ d) liikuntarajoitusta koulussa ☐ ei ☐ e) jokin muu ☐ ei</p> <p>2. Aineenvaihdunta-, umpieritys- ja ravitsemussairauksia (kuten kilpirauhasen vajaatoiminta, diabetes) ☐ ei</p> <p>3. Sydän- ja verisuonisairauksia (kuten sydäntauti, kohonnut verenpaine, toistuvia rytmihäiriöitä) ☐ ei</p> <p>4. Hengityselinsairauksia (kuten astma) ☐ ei</p> <p>5. Allergia tai ihosairaus ☐ ei</p> <p>6. Hermoston sairaus (kuten päänsärky, migreeni tai epilepsia) ☐ ei</p> <p>7. Synnynnäisiä epämuodostumia ☐ ei</p> <p>8. Silmän ja korvan sairaudet ☐ ei</p> <p>9. Sairaalahoitoja tai leikkauksia ☐ ei</p> <p>10. Mielen- ja mielenterveyden häiriöitä, keskittymisvaikeuksia, hermostuneisuutta, masennusta ☐ ei</p> <p>11. Oletko käynyt ammattilaisen luona mielen- ja mielenterveyden häiriöiden tai oireiden takia ☐ ei</p>			
<p>Kutsunnanalaisen allekirjoitukset. Vakuutan vastanneeni saalamatta tai liioittelematta edellä esitettyihin kysymyksiin.</p> <p><small>Lomakkeesta kysyttävät tiedot kuuluvat henkilötietojen käsittelystä julkaisuvuorossa annetun lain (332/2019) 4 §:n 1. momentin 1. kohdassa tarkoitettuihin asevelvollisrekisteriin. Asevelvollisrekisterin rekisterintäilyä on samoin säännöksen 3. momentin perusteella Päätöksentekijä. Asevelvollisrekisterin käyttöä ja tiedonvälitystä Puolustusvoimissa annetaan lain 5 §:ssä. Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan sitä, mitä on säädetty henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain lisäksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018) sen 10 §:n 2. momentin 54 §:ssä ja 7 luvun lukuun ottamatta.</small></p>			
<p>Ennakkoterveystarkastus (Allekirjoitus kotona/terveyskeskuksessa)</p> <p>Päiväys ja allekirjoitus</p>	<p>Kutsuntatarkastus Tiedot muutuneet ☐ kyllä ☐ ei</p> <p>Päiväys ja allekirjoitus</p>	<p>Joukko-osaston taloustarkastus Tiedot muutuneet ☐ kyllä ☐ ei</p> <p>Päiväys ja allekirjoitus</p>	

Kuva 8. Kyselylomake varusmiespalvelusta ja terveydentilan tutkimista varten, sivu 2/2 (Puolustusvoimat 2019c).

Kyselylomakkeen sisältämä tieto on vaitiolovelvollista ja siitä on myös maininta ensimmäisen sivun vasemmassa alakulmassa. Kyselylomakkeen tarkastellaan kutsuntatilaisuudessa ja ne huomioidaan päätöstä tehtäessä. Jos kutsunnanalaisen toiveet muuttuvat, hän voi toimittaa aluetoimistolle uuden kyselylomakkeen tai tuoda sen mukanaan kutsuntapaikalle. Kyselylomakkeen tulee olla päivätty ja allekirjoitettu. (Uudenmaan aluetoimisto 2019.)

Ennakkoterveystarkastus

Asevelvollisuuslaki (1483/2007, 14§) velvoittaa kutsunnanalaisen osallistumaan terveystarkastukseen ennen kutsuntaa. Aluetoimisto lähettää kutsunnanalaiselle ohjeen ennakkoterveystarkastukseen osallistumisesta (Valtioneuvoston asetus asevelvollisuudesta 1443/2007, 3§). Terveystarkastuksen voi suorittaa terveyskeskuksessa tai muussa tarkastukseen soveltuvassa paikassa, esimerkiksi koululääkäriillä (Uudenmaan aluetoimisto 2019).

Kuvassa 9 on esitettyä Puolustusvoimien tuottama lääkärintlausunto kutsunanalaisen terveydentilasta. Viranomaiset ovat vaitiolovelvollisia lääkärintlausunnossa esiintyvistä terveystiedoista (Uudenmaan aluetoimisto 2019).

Kuva 9. Lääkärintlausunto terveydentilasta (Puolustusvoimat 2019d).

Lääkäri kirjaa lääkärintlausuntoon tutkimuslöydökset kansainvälisen tautiluokitusjärjestelmän mukaisesti. Lisäksi lääkäri ottaa kantaa kutsunanalaisen palveluskelpoisuuteen löydöksiensä perusteella ja merkitsee lausuntoon ehdotuksen palveluskelpoisuusluokasta. (Terveystarkastusohje 2012, 15.)

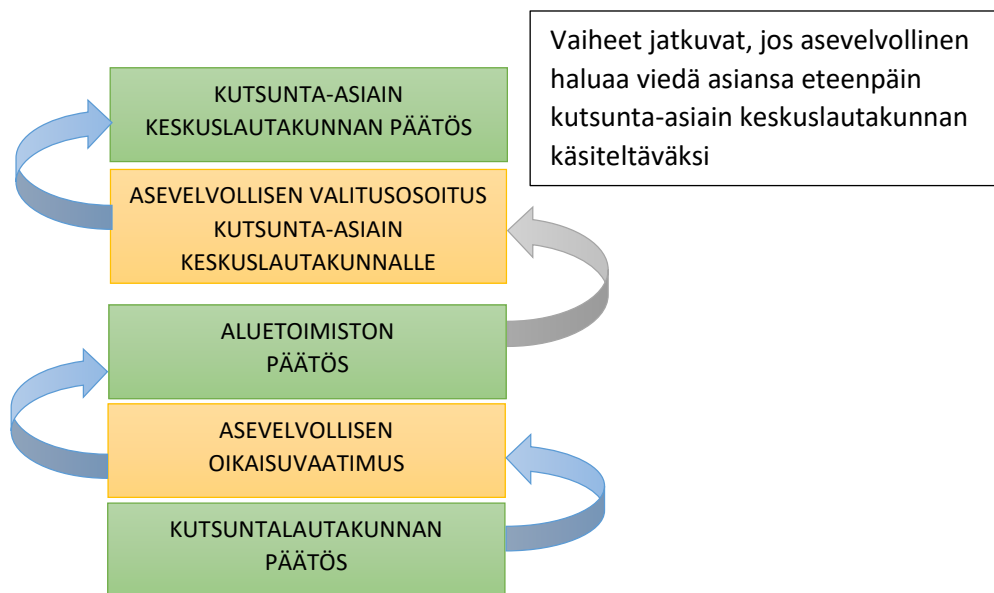
Lääkärintlausunto ja kyselylomake terveydentilan tutkimista varten toimitetaan aluetoimistolle syksyn kutsuntoja varten. Jos kutsunanalaisen terveydentila muuttuu merkittävästi ennen kutsuntapäivää, kutsunanalainen voi toimittaa uuden lääkärintlausunnon aluetoimistolle tai tuoda sen mukanaan kutsuntatilaisuuteen. (Uudenmaan aluetoimisto 2019.)

4.2 Oikaisuvaatimus

Asevelvollisella on oikeus hakea oikaisua päätökseen, jonka kutsuntalautakunta tai aluetoimisto on tehnyt (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 109§). Kutsunanalaiselle oleellisia päätöksiä ovat päätökset liittyen palveluskelpoisuuteen, palvelukseen määräämiseen ja palveluksesta vapauttamiseen.

Päätöksen ohessa asevelvolliselle annetaan kirjalliset ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseksi. Myös oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Aikaa oikaisuvaatimuksen tekemiseen on 30 päivää siitä päivästä lähtien, jolloin asevelvollinen on tiedon päätöksestä. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 109§.)

Kutsuntatilaisuuteen osallistuva kutsunanalainen saa päätöksen liitteineen paikan päällä kutsuntatilaisuudessa. Jos kutsunanalaiselle on myönnetty vapautus henkilökohtaisesta läsnäolovelvollisuudesta, hänelle lähetetään päätös postitse kirjattuna kirjeenä. 30 päivää oikaisuvaatimuksen tekemiseen alkaa siitä päivästä, jolloin asevelvollinen noutaa hänelle osoitetun saantitodistuskirjeen postikonttorista. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 109§; Uudenmaan aluetoimisto 2019.)

Kuvio 5. Oikaisuvaatimusprosessin eteneminen (Mukailtu asevelvollisuuslaki 1438/2007, 109-112§).

Kuviossa 5 on havainnollistettu visuaalisesti oikaisuvaatimusprosessin kulku. Kutsunnassa kutsuntalautakunta tekee asevelvollista koskevan päätöksen. Päätös voi koskea esimerkiksi palveluskelpoisuutta, palvelukseen tai uudelleen tarkastettavaksi määräämistä tai vapautusta palveluksesta rauhan aikana. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 20§.)

Päätökseen tyytymätön asevelvollinen ei voi hakea muutosta suoraan valittamalla, vaan muutosta voidaan hakea tekemällä oikaisuvaatimus ja toimittamalla kirjallinen asiakirja aluetoimistolle käsiteltäväksi. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 109§.)

Aluetoimisto käsittelee oikaisuvaatimuksen ja tekee päätöksen asevelvollisen toimittamaan oikaisuvaatimukseen. Jos asevelvollinen on edelleen tyytymätön saamaansa päätökseen, hän voi laatia valitusosoituksen ja toimittaa asiakirjan edelleen kutsunta-asian keskuslautakunnan käsiteltäväksi (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 110§). Kutsunta-asiain keskuslautakunnan päätös on lopullinen, eikä päätöksestä voida valittaa enää eteenpäin. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 112§).

Kutsuntalautakunnan tekemät päätökset ovat lainvoimaisia ja pannaan täytäntöön asevelvollisen tekemästä oikaisuvaatimuksesta huolimatta (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 11 §). Ennen kuin aluetoimisto on käsitellyt oikaisuvaatimuksen ja tehnyt mahdollisen korvaavan päätöksen, asevelvollisen on aloitettava palvelus hänelle määrätynä ajankohtana. Sama periaate koskee myös kutsunta-asiain keskuslautakunnalle toimitettuja valitusosoituksia. (Uudenmaan aluetoimisto 2020a.)

5 OPAS TOIMINNALLISENA TUOTOKSENA

Tavoitteet ja tarkoitus

Oppaan tavoite oli avata kutsunanalaisen lakisääteisiä velvollisuuksia. Oppaan tarkoituksena on tietämyksen lisääminen aihealueesta. Puolustusvoimien viestintäohjeen (HL1321 2015, 11) mukaan on tärkeää, että organisaation tuottamat viestit ja sanomat tukevat julkaisun tavoitetta.

Kohderyhmän tunteminen helpottaa viestinnän suunnittelua. Viestin sisältöä pystytään suunnittelemaan vastaanottajan tarpeiden mukaan. (Siukosaari 2002, 80). Oppaan kohderyhmä ovat suomenkieliset kutsunanalaiset.

Oppaan tarkoitus ei ole korvata kutsunanalaiselle lähetettävää kutsuntakirjettä, vaan täydentää ja tukea kutsunanalaiselle suunnattua viestintämateriaalia ja täydentää kutsuntakirjeen ohjeita. Yksinkertaistettuna kutsuntakirjeen ja opinnäytetyön oppaan erot voidaan erottaa seuraavasti: kutsuntakirje kertoo lukijalle, mitä tehdään. Opas puolestaan viestii taustoista ja selventää lukijalle, mihin annetut ohjeet pohjaavat ja miksi näin toimitaan.

Kutsunanalaiisten lakisääteiset velvollisuudet ovat osittain samoja kuin hakeutumisessa naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen. Tämä näkökulma on kuitenkin rajattu oppaasta pois ja opas käsittelee vain kutsunanalaisuutta. Näin oppaasta saadaan selkeä ja sisällöltään tiivis.

Oppaan helppolukuisuutta ja silmäiltävyyttä pyritään lisäämään tarkastelemalla opinnäytetyössä esitettyä tietoa ja siirtämällä oppaaseen kohderyhmän kannalta kaikista olennaisin tieto. Siukosaaren (2002, 81) mukaan tiedon karsiminen ja kohdentaminen auttaa lukijaa kiinnittämään huomion tekstin avainkohtiin ja tärkeimpiin sanomiin.

Oppaan sisältö

Oppaan teoreettinen viitekehys muodostuu pitkälti asevelvollisuuslain säädöksistä. Siinä avataan myös toiminnallisia käytäntöjä, jotka pohjautuvat muun muassa Maavoimien esikunnan aluetoimistoille antamiin ohjeisiin (Uudenmaan aluetoimisto 2020a). Oppaassa sovelletaan Valtioneuvoston viestintäohjeen sekä Puolustusvoimien viestintä -normin ohjeita Puolustusvoimien viestintä, vaatimuksia, ohjeita ja arvoja.

Opas pyrkii:

- Taustoittamaan lukijalle kutsuntojen päämäärää
- Avaamaan palveluskelpoisuuden määrittämistä
- Avaamaan henkilökohtaista läsnäolovelvollisuutta ja nimeämään poikkeukset

Lisäksi oppaassa esitetään visuaalisesti:

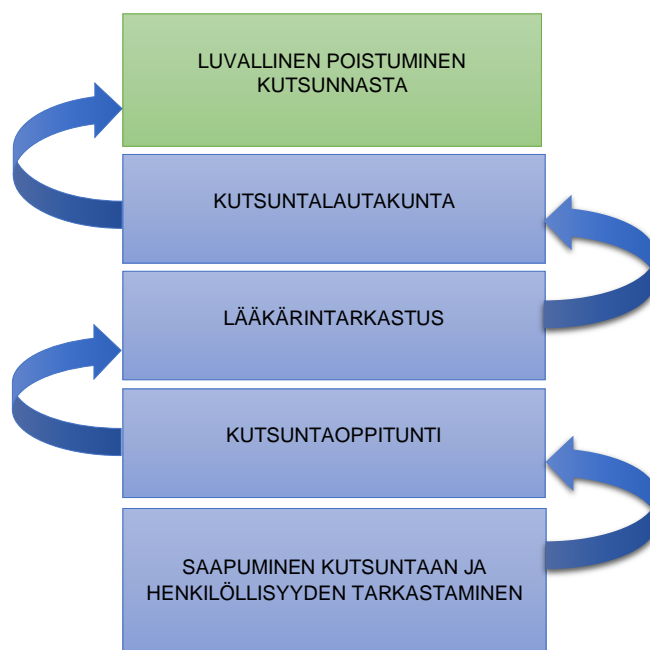
- Kutsuntatilaisuuden yksinkertaistettu ohjelma
- Muutoksenhakuprosessin eri vaiheet ja siihen liittyvät huomiot

Koska oppaan tavoite oli avata kohderyhmän lakisääteisiä velvollisuuksia, ne muodostavat myös oppaan selkärangan. Tärkeimmät aihealueet ovat palveluskelpoisuuden määrittäminen sekä henkilökohtainen läsnäolovelvollisuus. Näitä asiakokonaisuuksia pyritään avaamaan lukijalle.

Opas selventää lukijalle ennakkoterveystarkastuksessa käymisen ja kyselylomakkeen huolellisen täyttämisen merkitystä. Lisäksi oppaassa esitellään perusteet henkilökohtaisesta läsnäolovelvollisuudesta vapauttamiselle sekä esitetään visuaalisesti oikaisuvaatimusprosessin kulku (tutkimuksen kuvio 4). Oppaassa havainnollistetaan yksittäisen kutsuntatilaisuuden yksinkertaistettu ohjelma (tutkimuksen kuvio 5).

Oppaan sisältämien kuvioden ja sanallisten ohjeiden avulla kutsunanalaiselle pyritään luomaan selkeä kuva, miten kuvattu prosessi toimii tai miksi kutsunanalaisen täytyy toimia osoitetulla tavalla. Tällä pyritään helpottamaan lukijan syy-seuraussuhteiden muodostamista ja linkittämään kutsuntapostin tai puolustusvoimien verkkosivujen opastavaa materiaalia yhdeksi kokonaisuudeksi.

Esimerkiksi kuviossa 6, jossa on havainnollistettu visuaalisesti kutsuntapäivän yksinkertaistettu ohjelma. Kutsunanalainen voi tutustua etukäteen päivän rakenteeseen ja sisäittää omaan tahtiin

Kuvio 6. Kutsuntapäivän ohjelma (Mukaiu HP19 2019, 20-22).

Kuviosta 6 näkyy, että kutsunannalaisen osalta kutsuntapäivä alkaa kutsuntatilaisuuteen saapumisella ja henkilöllisyyden tarkastamisella. Kutsuntakuulutuksessa kutsunannalaista on ohjeistettu saapumaan ajoissa paikalle ennen tilaisuuden alkua (HP19 2019, 20; Puolustusvoimat 2020e).

Uudenmaan aluetoimisto järjestää alueensa kutsuntatilaisuuden Maavoimien esikunnan ohjeiden mukaisesti. Aluetoimiston sotilas pitää kutsunannalaisille kutsuntaoppitunnin. Oppitunnin keskeisiä aiheita ovat perusteet palvelukseen määräämiselle, palveluskelpoisuusluokat ja varusmiespalvelukseen liittyvät asiat, kuten palveluspaikat ja -tehtävät. Kutsuntaoppitunnilla selvennetään myös esimerkiksi sosiaalietuuksia, kuten Kelan korvauksia varusmiespalveluksen aikana. (Puolustusvoimat 2019h.)

Kutsuntaoppitunnin ja lääkärintarkastuksen välissä toimistosihteerit haastattelevat kutsunannalaiset ja tarkistavat, että kyselylomakkeen tiedot on täytetty oikein. Haastattelun tarkoituksena on huolehtia siitä, että kutsunannalainen on täyttänyt tarvittavat hakemukset kutsuntalautakunnassa tehtävää päätöstä varten. (HP19 2019, 21; Uudenmaan aluetoimisto 2019.)

Kutsuntapäivän ohjelma jatkuu lääkärintarkastuksilla. Vaikka ennakkoterveystarkastuksessa käyminen on kutsunannalaiselle ennakkoon asetettu velvollisuus, kutsuntatilaisuuksissa on paikalla aina vähintään yksi kutsuntalääkäri (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 14§). Mikäli kutsunannalaisen terveydentila on muuttunut ennakkoterveystarkastuksen jälkeen, hän tulee keskustella kutsuntalääkärin kanssa terveydentilastaan ennen kutsuntalautakunnan päätöksen tekemistä. (Uudenmaan aluetoimisto 2019.)

Kutsuntalääkärin vastaanoton jälkeen kutsunannalainen siirtyy kutsuntalautakunnan luokse, jossa varsinainen palveluskelpoisuuden määrittäminen ja palvelukseen määrääminen tai siitä vapauttaminen tapahtuu. (Uudenmaan aluetoimisto 2019.) Kutsuntalautakunta muodostuu kolmesta jäsenestä, joista kaksi ovat sotilaita ja yksi kyseisen kunnan edustaja (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 19§.) Kun kutsunannalainen on saanut kutsuntalautakunnan tekemän päätöksen, hän voi poistua kutsuntatilaisuudesta. Kutsunnasta luvatta poistuminen on rangaistava teko (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 119§).

Oppaan sisällöstä on pyritty rajaamaan pois tietoa, joka esitetään kutsunannalaiselle laaditussa tiedotteessa, kutsuntakuulutuksessa tai varusmiesoppaassa. Näin yritetään poistaa turhaa toistoa, mutta koska kaikkien yllä mainittujen julkaisujen tietoperusta pohjautuu samoihin lakeihin ja asetuksiin, tiettyjä asioita mainitaan kaikissa julkaisuissa. Esimerkiksi kutsuntakuulutuksessa ja opinnäytetyössä laaditussa oppaassa yhteisiä teemoja ovat läs-

näolovelvollisuus ja kutsunanalaisen määritelmä (Puolustusvoimat 2020e). Oppaan läh-
tökohtana on selventää lukijalle näitä säädöksiä ja ohjeita, joten päällekkäiset maininnat
eivät sinällään haittaa.

The form is titled 'Puolustusvoimat' and 'Palveluksen aloittamisajan/palveluspaikan muutoshakemus'. It is divided into several sections:

- Hakijan henkilötiedot (Hakija täyttää):** Fields for name, date of birth, address, and contact information.
- Aluetoimiston merkinnät:** Fields for the receiving unit, service location, and start date.
- Henkilökohtainen syy:** A section for explaining the reason for the request, with checkboxes for 'ammattiin valmistuminen', 'opiskelu', 'taloudellisten asioiden järjestäminen', and 'muu erityisen henkilökohtainen syy'.
- Joukko-osaston komentajan merkinnät:** Fields for the commanding officer's name and signature.
- Aluetoimiston päätös:** A section for the receiving unit's decision, with checkboxes for 'hakemus hoidettiin ja määrätään palvelukseen', 'hakemus hyljättiin', and 'hakemus hyljättiin osittain'.

Kuva 10. Palveluksen aloittamisajan/palveluspaikan muutoshakemus (Puolustusvoimat 2020b).

Kuvassa 10 on esitetty palveluksen aloittamisajan/palveluspaikan muutoshakemus. Toi-
meksiantajan pyynnöstä oppaassa esitetään myös erot oikaisuvaatimuksen ja muutoha-
kemuksen välillä, jotta kutsunanalainen osaa hakea muutosta saamaansa päätökseen
oikealla tavalla.

Jos kutsunanalainen elämäntilanne muuttuu kutsuntojen ja palveluksen aloittamisen vä-
lissä, hän voi täyttää palveluksen aloittamisajan/palveluspaikan muutoshakemuksen ja toi-
mittaa sen aluetoimistolle. Muutoshakemuksen toimittamisessa asevelvolliselle ei ole
määritetty samanlaista, oikaisuvaatimuksen tekemiselle vaadittua aikaikkunaa. (Uuden-
maan aluetoimisto 2020a).

Asevelvollisuuslaki säättää perusteet palveluksen ajankohdan tai palveluspaikan muutok-
selle. Ne ovat (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 31§):

- ammattiin valmistuminen
- opiskelu
- taloudellisten asioiden järjestäminen
- muu erityisen henkilökohtainen syy

Esimerkki erityisen henkilökohtaisesta syystä voi olla esimerkiksi oman lapsen syntymä lähellä palveluksen aloittamisaikaa. Kaikkien syiden tulee olla perusteltuja ja hakemuksen liitteenä asevelvollisen tulee esittää asiaa tukevat asiakirjat. (Uudenmaan aluetoimisto 2020a.)

Aluetoimisto käsittelee kaikki muutoshakemukset ja tekee päätöksen sen perusteella, onko asevelvollisen toivomassa kiintiössä vielä tilaa. Asevelvollisen tulee huomioida, että hänen voimassa oleva palveluksen aloittamisaika ja -paikka pysyy voimassa, ellei aluetoimisto tee korvaavaa määräystä asevelvolliselle. (Uudenmaan aluetoimisto 2020a.)

Oppaan kieli ja visuaalinen ilme

Oppaan toimeksiantaja, eli Uudenmaan aluetoimisto on viranomaisorganisaatio. On tärkeää, että opas on ulkoasultaan uskottava ja luottamusta herättävä. Oppaassa sovelletaan Valtioneuvoston viestintäohjeen ja Puolustusvoimien viestintä -normin arvoja vaatimuksia, ohjeita ja arvoja. Puolustusvoimien viestintäohje korostaa, että viestien on oltava helposti ymmärrettäviä. Lisäksi toteutuksen täytyy vastata ilmeeltään muiden Puolustusvoimien julkaisujen visuaalista linjaa. (HL1321 2015, 11-12.)

Opinnäytetyön laatija oli yhteydessä Kaartin jääkäriyrykmentin tiedottajaan oppaan visuaaliseen ilmeeseen liittyvissä kysymyksissä. Opas ohjeistettiin tuottamaan niin, että se vastaa opinnäytetyön laatijan oppilaitoksen opinnäytetyöohjetta ja visuaalista ilmettä. Mikäli opas päätyy viralliseen käyttöön, tiedottajat huolehtivat julkaisun sovittamisesta Puolustusvoimien visuaaliseen ilmeeseen. (Ukkonen 2020.) Uudenmaan aluetoimisto kuuluu hallinnollisesti Kaartin jääkäriyrykmenttiin ja siksi visuaalista ilmettä konsultoitin ensisijaisesti Kaartin jääkäriyrykmentin tiedottajalta (Maavoimat 2020).

Tästä syystä myös opinnäytetyön toimeksiantajan yhteystiedot jätettiin tietoisesti pois julkaisusta. Virallisessa käytössä julkaisijan yhteystiedot on hyvä olla esillä, jotta lukija osaa olla epäselvissä ja ongelmatilanteissa yhteydessä oikeaan toimijaan. Yhteystiedot voidaan sijoittaa oppaassa esimerkiksi alatunnisteeseen, jolloin ne ovat selkeästi esillä julkaisun jokaisella sivulla.

Oppaan tekstilajissa voidaan soveltaa esimerkiksi ohjetekstien kirjoitusohjeita. Ohjetekstit opastavat ja niitä seuraamalla lukija pääsee toivottuun lopputulokseen (Metsäaho 2013, 149). Ohjeita voidaan myös tuottaa myös määräysten tekemiseksi. Ohjeiden avulla opastetaan lukijaa tai käyttäjää toimimaan halutulla tavalla. (Metsäaho 2013, 152; Honkala, Kortetjärvi-Nurmi, Rosenström, Siira-Jokinen 2013, 49-50.)

Laadukas asiateksti on yhtenäistä ja johdonmukaista. Helppolukuinen teksti myös lisää oppaan käyttömukavuutta ja lukijan kiinnostusta. (Honkala ym. 2013, 35.) Luettavuutta lisätään kirjoittamalla asiakokonaisuudet omiin kappaleisiin. Siirtyminen asiasta toiseen tehdään kappale kerrallaan. Onnistunut jäsentely ja väliotsikoiden lisääminen edistää oppaan silmäiltävyyttä. (Honkala ym. 2013, 36.) Lisäksi lauseet muodostetaan niin, että pääasiat esitellään virkkeen alussa ja perustelut lisätään virkkeen loppuun (Honkala ym. 2013, 49-50.)

Helppolukuisuutta lisää myös kapulakielen tietoinen välttäminen. Kapulakielellä tarkoitetaan tekstin muotoilua niin vaikealukaiseksi, että lukijan on vaikea hahmottaa tekstin pääasiaa. (Honkala ym. 2013, 35-36.) Viranomaisorganisaatioiden viestinnässä ja tuottamissa julkaisuissa on tärkeää, että kapulakieliset ilmaukset on karsittu pois ja tekstin selkeys korostuu (Valtioneuvoston viestintäsuositus 2016, 7.) Yleiskielen käyttäminen parantaa tekstin ymmärrettävyyttä, kun lauserakenteet ja käytetyt termit ovat lukijalle tuttuja (Metsäaho 2013, 15).

Luettavuutta lisätään kirjoittamalla asiakokonaisuudet omiin kappaleisiin. Siirtyminen asiasta toiseen tehdään kappale kerrallaan. Onnistunut jäsentely ja väliotsikoiden lisääminen edistävät oppaan silmäiltävyyttä. (Honkala ym. 2013, 36.) Lisäksi lauseet muodostetaan niin, että pääasiat esitellään virkkeen alussa ja perustelut lisätään virkkeen loppuun (Honkala ym. 2013, 49-50).

Oppaassa kutsunnanalaiselle selitetään asiakokonaisuuksia ja opastetaan toimimaan Puolustusvoimien sisäisten ohjeiden ja asevelvollisuuslain säädösten mukaan. Ohjaava teksti on parhaimmillaan täsmällistä, mutta kieleltään kohteliasta. Usein myönteiset käsky muodot toimivat paremmin kuin kiellot. (Metsäaho 2013, 149.) Oppaassa kutsunnanalaisista voidaan ohjata ennemmin saapumaan ajoissa, kuin kieltää olematta myöhässä.

6 POHDINTA

Vastaukset tutkimuksen pääkysymykseen löytyivät helposti verkosta, eikä selvitystyötä lähteiden alkuperän löytämiseksi tarvittu. Lait ja asetukset ovat perustuslain mukaisesti jokaisen saatavilla esimerkiksi verkossa Finlex-palvelussa (Suomen perustuslaki 731/1999, 12§).

Nykyisellään Uudenmaan aluetoimiston viestintä kutsunanalaiselle on riittävää. Kutsunanalainen kontaktoidaan aluetoimiston toimesta alkukevästä kutsunapostin merkeissä. Kutsunaposti koostuu kutsuntakirjeestä, paikkakuntaohjeesta, paikkakuntakohtaisesta ohjeesta, ennakkoterveystarkastusajan varaamista varten, kutsuntakuulutuksesta, täytettävästä kyselylomakkeesta ja varusmiesoppaasta. (Uudenmaan aluetoimisto 2019.) Kutsunanalaisella on yli puoli vuotta aikaa tutustua lähetettyyn aineistoon ennen kutsuntaan osallistumista.

Nykyisessä Uudenmaan aluetoimiston käyttämässä viestintämateriaalissa toteutuvat tiedonkulun tavoitteet: lukemalla kutsunapostin kutsunanalainen saa tietoonsa kaiken olennaisen kutsuntaan liittyvän tiedon ja itseään koskevat velvoitteet. Kutsunanalaiselle kohdennetussa viestinnässä voitaisiin tuoda enemmän esiin yksittäisen kutsunapäivän yleistä rakennetta. Tutustumalla kutsunapäivän ohjelmaan kutsunanalainen pystyy valmistautumaan kutsuntaan etukäteen.

Motivaation puute voi usein johtaa asioiden viivyttelyyn. Tämä voi näkyä esimerkiksi puutteellisissa esivalmisteluissa ennen kutsuntaa. Organisaation viestinnällä voidaan tuoda esiin kohderyhmän proaktiivisen toiminnan lisäämiä positiivisia vaikutuksia. Jotta kutsunanalaisien sitouttaminen osaksi organisaatiota onnistuu, täytyy organisaation viestiä ja toimintatapoja havainnollistaa ja selittää kutsunanalaiselle. Toisaalta viranomaisviestinnässä tulee tuoda selkeästi esiin velvollisuuksien laiminlyönnistä johtuvat seuraukset.

Kutsunanalaiselle kutsunta on ylhäältä päin määrätty lakisääteinen velvollisuus. Onkin suotavaa tehdä kokemuksesta mahdollisimman miellyttävä kaikille osapuolille. Kutsunnat ovat monelle nuorelle ensimmäinen kosketus Puolustusvoimiin ja uuteen elämänvaiheeseen asevelvollisena. Kutsunnat ovat ikäluokkaa yhdistävä tekijä. (Maavoimien esikunta 2019a.) Epäviralliset sanomat liikkuvat nopeasti kohderyhmän sisällä, kun kutsunanalaiset vaihtavat kokemuksiaan toistensa kanssa.

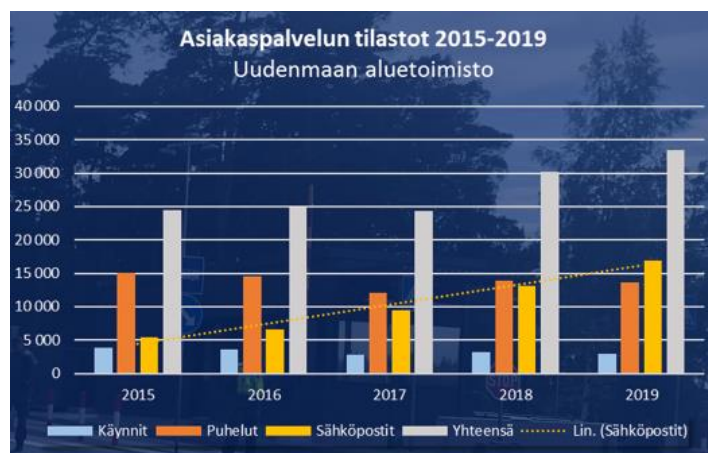
Uudenmaan aluetoimisto pystyy hyödyntämään viestintää myös työkaluna väärin oletusten korjaamiseen. Toisinaan aluetoimiston asiakaspalvelussa kutsunanalaisia täytyy

muistuttaa, että terveystarkastuksessa esitetty C-palveluskelpoisuusluokka ei vielä itsessään vapauta kutsunnanalaista henkilökohtaisesta läsnäolovelvollisuudesta kutsunnassa. (Uudenmaan aluetoimisto 2019).

Kuten tutkimuksessa on aiemmin käynyt ilmi, aluetoimisto pystyy vapauttamaan asevelvollisen henkilökohtaisesta läsnäolovelvollisuudesta sairauden tai vakavan vamman perusteella (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 16§). Monet perussairaudet, kuten diabetes, voivat olla peruste vapautukseen palveluksesta rauhan aikana. (Terveystarkastusohje 2012, 54). Jos kutsunnanalainen pystyy osallistumaan kutsuntatilaisuuteen terveytensä puolesta normaalisti, perussairaus ei ole peruste henkilökohtaisesta läsnäolovelvollisuudesta vapauttamiseen (Uudenmaan aluetoimisto 2019).

Tiedottamisvastuu on asiaa hoitavalla viranomaisella. Kutsunnoista viestiminen on erityisesti aluetoimistojen tehtävä, sillä ne vastaavat myös kutsuntojensa järjestämisestä. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 5§; Valtionhallinnon viestintäsuositus 2016, 6). Viestinnän suunnitteluvaiheessa organisaation tulee määritellä, mitä viestillä tavoitellaan. Ennen viestin julkaisua organisaation tulee arvioida viestin selkeyttä ja onnistuneisuutta. Panostamalla sisäiseen viestintään voidaan tukea sisäisen ja ulkoisen yhteisökuvan linkittymistä kokonaisuudeksi (Korhonen & Rajala 2011, 83).

Kohderyhmän opastusta voidaan tukea esimerkiksi organisaation oman asiakaspalvelun avulla, sillä myös asiakaspalvelu on osa organisaation viestintää (Metsäaho 2013, 12). Asiakaspalvelutilanteet puhelimitse ja sähköpostitse sekä fyysisesti asiakaspalvelupisteellä ovat osa Uudenmaan aluetoimiston viestintää kohderyhmälle. Monikanavainen asiakaspalvelu tukee kohderyhmän kohtaamista monikanavaisen viestinnän tavoin: kohderyhmän tarpeisiin pyritään vastaamaan mahdollisimman monipuolisesti.

Kuva 11. Asiakaspalvelun tilastot 2015-2019 (Uudenmaan aluetoimisto 2020c).

Kuvassa 11 on havainnollistettu yhteydenottoja Uudenmaan aluetoimiston asiakaspalveluun vuosina 2015-2019. Kuvan taulukon pohjalta näkyy, että yhteydenotot sähköpostin välityksellä ovat kasvaneet merkittävästi vuosien aikana. (Uudenmaan aluetoimisto 2020c). Yhteydenottojen suuren määrän vuoksi asiakaspalvelu on merkittävässä roolissa asevelvollisen ja Uudenmaan aluetoimiston välisessä kommunikaatiossa ja asioiden käsittelyssä.

Itsearvio

Jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa suunnitelmana oli tuottaa toiminnallinen opinnäytetyö. Tutkimusaiheen ja tutkimuskysymyksien muotoutuessa järkevin tapa lähestyä tutkimusongelmaa oli valita laadullinen tutkimusmenetelmä.

Produktin tuottaminen oli mielekästä, mutta paikoitellen haastavaa. Tuotetun produktin päämäärä on välittää lukijalle tietoa kutsunanalaisen lakisääteisistä velvollisuuksista. Kohderyhmän muodostaminen ja heidän näkökulmaansa asettuminen oli helppoa. Koska opinnäytetyön laatija on aikoinaan hakeutunut naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen, omia kokemuksia tiedontarpeesta pystyttiin hyödyntämään produktin suunnitteluvaiheessa. Vaikeaa oli lakitekstien lukeminen ja siirtäminen oppaaseen niin, ettei lakien sanoma vääristyisi matkan varrella.

Oppaan sisällön valikoiminen ei ollut aivan yksinkertaista. Opasta laadittaessa opinnäytetyön tekijä kävi läpi tutkimuksen pohjalla käytetyn teorian ja arvotti ne tärkeysjärjestykseen oppaan sisällön kannalta. Lisäksi opasta tuottaessa opinnäytetyön tekijä tutustui mahdollisimman monipuolisesti kutsunanalaiselle suunnattuun viestintämateriaaliin niin, että turhaa toistoa ei syntyisi. Nämä vaiheet veivät myös eniten aikaa tutkimusta tehdessä.

Tutkimuksen validiteetin kannalta tutkimuksen näkökulman rajaaminen oli tarpeellista. Tutkimuksen pääkysymys käsitteli asevelvollisuuslain asettamia velvollisuuksia ja tutkimuksen sivukysymys toimeksiantajan viestintää kutsunanalaiselle. Ensisijaiset lähteet olivat asevelvollisuuslaki ja Pääesikunnan laatima normi Puolustusvoimien viestinnästä.

Teoriaa ammennettiin myös muista julkisista lähteistä, kuten esimerkiksi Valtionhallinnon viestintäsuosituksesta, puolustusvoimien verkkosivuilta ja viestintää käsittelevistä painetuista julkaisuista. Lait ja asetukset ovat jokaisen saatavilla Finlex-palvelusta. Normit Puolustusvoimien viestinnästä ja kutsuntojen järjestämisestä ovat pyynnöstä saatavilla Pääesikunnan kirjaamosta (Uudenmaan aluetoimisto 2020a). Lähtökohtaisesti voidaan olettaa, että yllä mainitut lähteet ovat luotettavia ja paikkaansa pitäviä.

Monen tutkimuksessa käytettyjen viestintää käsittelevien teosten ensipainokset on julkaistu jo 2000-luvun alussa. Voidaan epäillä, että esimerkit ja ajatukset sähköisestä viestinnästä ovat vanhentuneet kehityksen myötä 2020-luvulle tultaessa. Vertailemalla useita eri kirjoittajien teoksia keskenään, voidaan kuitenkin todeta, että perinteiset teoriat ja niiden tavoitteet ovat pysyneet lähes muuttumattomina.

Tutkimuksessa on hyödynnetty paljon toimeksiantajan antamaa, työharjoittelussa saatua tietoa. Nämä on kirjattu lähteisiin normaalisti henkilökohtaisina tiedonantoina. Henkilökohtaiset tiedonannot pohjautuvat toimeksiantajan jokapäiväisiin toimintamenetelmiin, jotka taas perustuvat lakeihin, asetuksiin tai Puolustusvoimien normeihin.

Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa tutkimuksen tekijä tutustui ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisiin suosituksiin (Arene 2020). Lisäksi opinnäytetyö seuraa ammattikorkeakoulun laatimaa opinnäytetyön ohjetta (Lahden ammattikorkeakoulu 2018). Opinnäytetyön laatija oli yhteydessä sekä opinnäytetyön ohjaajaan että toimeksiantajaan opinnäytetyön edetessä. Tutkimuksen validiteettia ja reliabiliteettia on tarkasteltu tutkimuksen työstövaiheessa ja konsultoitu edellä mainittuja tahoja tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi.

Jatkotutkimusehdotukset

Jatkotutkimusehdotus voisi olla tutkimus, joka keskittyisi mittaamaan kutsunnanalaiden tyytyväisyyttä heille kohdennettuun viestintään. Tämä olisi suotavaa, sillä sisäisen viestinnän yksi kolmesta päätavoitteesta on vuorovaikutuksen lisääminen (Kortetjärvi-Nurmi, Kuronen & Ollikainen 2003, 106).

Kielilaki säättää kaksikielisen viranomaisen velvollisuudesta huolehtia ilmoitusten, tiedotteiden ja julkipanojen tuottamisesta sekä suomeksi että ruotsiksi. (Kielilaki 423/2003, 32§). Uudenmaan aluetoimiston toimialueeseen kuuluu useita kaksikielisiä kuntia, esimerkiksi Hanko, Raasepori ja Kauniainen. Tämä tekee Uudenmaan aluetoimistosta kaksikielisen organisaation. (Kielilaki 434/2003, 6§; Puolustusvoimat 2019f.) Jos produktia tai sen osia käytetään aluetoimiston viestinnässä, tulee huolehtia vastaavan julkaisun tuottamisesta myös ruotsiksi.

7 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää asevelvollisuuslaissa säädetty kutsunanalaisen velvollisuudet ja oikeudet. Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Uudenmaan aluetoimisto. Opinnäytetyössä tutkittiin myös sisäistä viestintää Puolustusvoimissa sekä toimeksiantajan viestintää valitulle sisäiselle kohderyhmälle eli kutsunanalaiselle.

Tutkimuksessa vastattiin seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitä velvollisuuksia asevelvollisuuslaki 1438/2007 säättää kutsunanalaiselle?
2. Miten tutkimuksen toimeksiantaja viestii kutsunanalaiselle ja miten viestintää voidaan täydentää?

Asevelvollisuuslaki säättää kutsunanalaiselle useita velvollisuuksia. Nämä ovat kutsunanalaisen henkilökohtainen läsnäolovelvollisuus kutsunnassa sekä useat ennakoivat toimenpiteet, kuten käyminen ennakkoterveystarkastuksessa ja kyselylomakkeen täyttäminen ja toimittaminen aluetoimistolle. Asevelvollisuuslaissa säädetään erikseen poikkeuksia edellä mainittuihin velvollisuuksiin, jolloin kutsunanalaisen ei ole välttämätöntä suorittaa kaikkia velvollisuuksia.

Kutsunanalaisella on oikeus tuoda ilmi mielipiteensä terveydentilastaan ja palvelustoi-veistaan. Asevelvollisella on oikeus hakea aseettomaan tai siviilipalvelukseen ensimmäisen kerran kutsunnassa. Asevelvollisella on myös oikeus muutoksenhakuun hänelle tehtyyn päätökseen.

Toimeksiantaja viestii kutsunanalaiselle monikanavaisesti. Tärkein kutsuntaan liittyvä viestintäkeino on kutsuntamateriaalin toimittaminen kutsuntapostina. Kutsuntaposti koostuu asiakirjoista, joiden avulla kutsunanalaista ohjeistetaan toimimaan. Toimeksiantaja viestii kohderyhmälle myös oman asiakaspalvelunsa avulla, lisäksi viestinnän avuksi on valjastettu myös Puolustusvoimien verkkosivut. Viestinnän täydentämiseksi opinnäytetyön toiminnallisena osana tuotettiin opas kutsunanalaisien velvollisuuksista.

Opinnäytetyössä käytetty tutkimusmenetelmä oli kvalitatiivinen. Tutkimuksessa haluttiin selvittää ilmiötä ja antaa siitä selkeä kuvaus. Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä soveltui parhaiten tutkimusongelman lähestymiseen.

Tutkimus rajattiin käsittelemään vain kutsuntatilaisuuksia, eikä esimerkiksi aluetoimistojen järjestämiä tilaisuuksia tai naisten valintatilaisuuksia. Tarkastellessa toimeksiantajan kohdennettua viestintää tutkimuskohteeksi rajattiin vain Uudenmaan aluetoimiston tuottamat julkaisut. Muiden aluetoimistojen viestintää ei käsitelty tutkimuksessa.

Opinnäytetyö jakaantui teoriaosaan ja toiminnalliseen osaan. Tutkimuksen teoriaosa painottui tarkastelemaan asevelvollisuuslain säättämiä velvollisuuksia ja oikeuksia kutsunnanalaiselle. Lisäksi tutkimuksessa tutkittiin sisäistä viestintää ja syvennyttiin viranomaisviestinnän vaatimuksiin ja ohjeisiin. Tutkimuksessa avattiin myös Puolustusvoimien viestintää ja tavoitteita sen sisäisille kohderyhmille.

Osana tutkimusta selvitettiin, mitä viestintämateriaalia Uudenmaan aluetoimisto käyttää kutsunnanalaiselle kohdennetussa viestinnässä. Näiden huomioiden perusteella laadittiin tutkimuksen toiminnallinen produkti. Laaditun oppaan tarkoituksena on tukea toimeksiantajan kohderyhmälle käytössä olevaa materiaalia. Oppaan tarkoitus ei ole korvata viestintämateriaalia, vaan täydentää sitä. Opas laadittiin vastaamaan tutkimuksessa ilmi tulleiden viranomaisviestinnän ja Puolustusvoimien viestinnän vaatimuksia. Oppaan luomista varten tutkimuksessa käsiteltiin myös hyvän kielen piirteitä ja oikean tekstilajin valintaa.

Valmis produkti toimitettiin toimeksiantajalle käyttöä varten. Opasta voidaan hyödyntää toimeksiantajan viestinnässä. Lisäksi sitä voidaan hyödyntää mallina tuotettaessa vastaavanlaisia julkaisuja esimerkiksi naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutumista varten. Opasta voidaan käyttää myös uusien työntekijöiden perehdytyksessä. Jos perehdytettävällä työntekijällä ei ole aikaisempaa kokemusta tai tietoa kutsunnannalaisen lakisääteisistä velvollisuudesta tai kutsuntojen käytännöistä, opasta voidaan hyödyntää perehdytyksen tukena.

Jatkotutkimusehdotuksena opinnäytetyön laatija esitti, että olisi hyvä tutkia kutsunnalaisten tyytyväisyyttä heille kohdennettuun viestintään. Opinnäytetyön tekijä esitti myös lisähuomion kielilain säädöksistä viranomaisjulkaisuja tuottaessa: jos opas otetaan käyttöön, toimeksiantajan on tuotettava julkaisu molemmilla kansalliskielillä, sillä Uudenmaan aluetoimisto on kaksikielinen organisaatio.

Tutkimuksen tärkeimmät lähteet olivat asevelvollisuuslaki, Puolustusvoimien viestintäohje ja normi kutsuntojen järjestämisestä. Edellä mainitut ohjeet ovat perusta myös Puolustusvoimien ja tutkimuksen toimeksiantajan omalle päivittäiselle toiminnalle. Lisäksi tutkimuksessa hyödynnettiin tietoa Puolustusvoimien verkkosivuilta. Opinnäytetyössä käytetyt lähteet ovat julkisia ja opinnäytetyössä viitattiin voimassa oleviin säädöksiin ja normeihin.

Tutkimus annettiin tarkastettavaksi Puolustusvoimien myöntämän tutkimusluvan osoittamalle yhteyshenkilölle ennen julkaisua Theseus-portaalissa. Oppilaitoksen puolelta opinnäytetyön ohjaaja on varmistanut, että tutkimus noudattaa ammattikorkeakoulujen eettisiä ohjeita.

LÄHTEET

Arene ry 2020. Opinnäytetöiden eettiset suositukset [viitattu 5.4.2020]. Saatavissa:

[http://www.arene.fi/wp-](http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382)

[content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382](http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382)

Asevelvollisuuslaki 28.12.2007/1438

HL1321, 2015. Pvojhjek-pe Viestintä 001 – Peviestintäos 001 Puolustusvoimien viestintä.

Helsinki: Pääesikunta.

HP19, 2019. Maavhsm 002 Asevelvollisuusala – Maavhenkos kutsunta ja aluetoimiston järjestämä tarkastus sekä naisten vapaaehtoisen asepalveluksen valintatilaisuus. Mikkeli: Maavoimien esikunta.

Honkala, P., Kortetjärvi-Nurmi, S., Rosenström, A., Siira-Jokinen, S. 2013. Linkki – Työyhteisön viestintä. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Juholin, E. 2009. Communicare! Viestintä strategiasta käytäntöön. Helsinki: Inform Oy.

Kaartin jääkäriyrykmentti. 2019. Vuoden 2019 kutsunnat ovat päättyneet. Tiedote [viitattu 17.2.2020]. Saatavissa:

https://maavoimat.fi/artikkeli/-/asset_publisher/vuoden-2019-kutsunnat-uedellamaalla-ovat-paattyneet

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisusarja 234. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino oy – Juvenes Print.

Kekäläinen, E. 2016. Sisäinen viestintä sitouttaa, motivoi ja tuo tuloksia [viitattu 4.12.2019]. Saatavissa:

<https://www.reco.fi/sisainen-viestinta-sitouttaa-motivoi-ja-tuo-tuloksia/>

Kielilaki 6.6.2003/423

Korhonen, N & Rajala, R. 2011. Viestinnän prosessointi – Koreografia kaaokselle.

Helsinki: Talentum Media Oy.

Kortetjärvi-Nurmi, S., Kuronen, M. & Ollikainen M. 2003. Yrityksen viestintä. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kortetjärvi-Nurmi, S. & Murtola, K. 2015. Areena: Yritysviestinnän käsikirja. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Lahden ammattikorkeakoulu 2018. Opinnäytetyön ohje [viitattu 5.4.2020]. Saatavissa: <https://lut.sharepoint.com/sites/lamk/intranet/Dokumentit%20%20Ohje/Opinn%c3%a4ytety%c3%b6n%20%28AMK%29%20ohje.pdf>

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621

Maavoimat 2020. Kaartin jääkäriyrykmentti [viitattu: 30.4.2020]. Saatavissa: <https://maavoimat.fi/kaartin-jaakarirykmentti>

Maavoimien esikunta 2019a. Kutsunnat alkavat ensi tällä viikolla [viitattu 19.2.2020]. Saatavissa: https://maavoimat.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kutsunnat-alkavat-talla-viikolla

Maavoimien esikunta 2019b. Kutsunnat päätökseen – yli 73 prosenttia ikäluokasta määrättiin varusmiespalvelukseen [viitattu 19.2.2020]. Saatavissa: https://maavoimat.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kutsunnat-paatokseen-yli-73-prosenttia-ikaluokasta-maarattiin-varusmiespalvelukseen

Metsäaho, T. 2013. Työelämän toimivat tekstit. Saarijärvi: Suomen Yrityskirjat Oy.

MPK 2020. MPK:n yhteistyökumppanit. [viitattu 12.3.2020]. Saatavissa: <https://mpk.fi/mika-on-mpk/yhteistyokumppanit/>

MQ1458, 2019. Kutsunnat Uudellamaalla 2020. Helsinki: Kaartin Jääkäriyrykmentti, Uudenmaan aluetoimisto.

Puolustusvoimat 2020a. Naisten vapaaehtoinen asepalvelus [viitattu 20.4.2020]. Saatavissa: <https://intti.fi/naisten-vapaaehtoinen-asepalvelus>

Puolustusvoimat 2020b. Palveluksen aloittamisajan/palveluspaikan muutoshakemus [viitattu 8.5.2020]. Saatavilla: <https://puolustusvoimat.fi/documents/1948673/2258888/PEVIESTOS-Palveluksen-muutoshakemus.pdf/b6f061c3-6190-471c-9658-fdd1f61203e3/PEVIESTOS-Palveluksen-muutoshakemus.pdf>

Puolustusvoimat 2020c. Puolustusvoimien urheilukoulu [viitattu 29.3.2020]. Saatavissa: https://intti.fi/erikoisjoukot/urheilukoulu?_ga=2.66891054.142848714.1585468415-1039503304.1575487582

Puolustusvoimat 2020d. Siviilinä Puolustusvoimissa [viitattu 18.4.2020] Saatavissa: <https://puolustusvoimat.fi/siviilina-puolustusvoimissa>

Puolustusvoimat 2020e. Uudenmaan aluetoimiston kutsuntakuulutus [viitattu 21.2.2020]. Saatavissa: <https://intti.fi/documents/2034955/14349042/Uudenmaan+kutsuntakuulutus+2020.pdf/c6e69549-1511-04cc-8432-04d1b81f39b2/Uudenmaan+kutsuntakuulutus+2020.pdf?version=1.0>

Puolustusvoimat 2019a. Aluetoimistot [viitattu 14.11.2019]. Saatavissa:

<https://puolustusvoimat.fi/aluetoimistot>

Puolustusvoimat 2019b. Asevelvollisuus - suomalainen valinta [viitattu 8.11.2019].

Saatavissa: <https://puolustusvoimat.fi/asevelvollisuus>

Puolustusvoimat 2019c. Ennen palvelusta haettavat tehtävät - erikoisjoukot [viitattu 8.11.2019]. Saatavissa: <https://intti.fi/erikoisjoukot>

Puolustusvoimat 2019d. Kutsunnat [viitattu 14.11.2019]. Saatavissa: <https://intti.fi/kutsunnat>

Puolustusvoimat 2019e. Kutsunnat. PowerPoint. [viitattu 15.11.2019].

Saatavissa: <https://intti.fi/kutsunnat>

Puolustusvoimat 2019f. Kyselylomake varusmiespalvelusta ja terveydentilan selvittämistä varten [viitattu 4.12.2019]. Saatavissa:

https://puolustusvoimat.fi/documents/1948673/11361558/PEVIESTOS_Kyselylomake_palvelusta_fi_2018.pdf/9e06e00d-ec77-5b25-3b23-f0fedf53bd85/PEVIESTOS_Kyselylomake_palvelusta_fi_2018.pdf

Puolustusvoimat 2019g. Lääkärintlausunto terveydentilasta. [viitattu 4.12.2019].

Saatavissa: <https://puolustusvoimat.fi/documents/1948673/2258888/PEVIESTOS-laaklausunto-terv-tilasta.pdf/8e11aef1-a3d7-40a0-95bd-702d060dd320/PEVIESTOS-laaklausunto-terv-tilasta.pdf>

Puolustusvoimat 2019h. Muut palvelusvaihtoehdot ja palveluksesta vapautetut [viitattu 8.11.2019]. Saatavissa: https://intti.fi/artikkeli/-/asset_publisher/muut-palvelusvaihtoehdot-ja-palveluksesta-vapautetut

Puolustusvoimat 2019i. Palveluksessa [viitattu 8.11.2019]. Saatavissa: <https://intti.fi/palveluksessa>

Puolustusvoimat 2019j. Tutkimusluvut Puolustusvoimissa [viitattu 20.11.2019].

Saatavissa: <https://puolustusvoimat.fi/web/tutkimus/tutkimusluvut>

Puolustusvoimat 2019k. Uudenmaan aluetoimisto [viitattu 23.11.2019]. Saatavissa:

<https://puolustusvoimat.fi/uudenmaan-aluetoimisto>

Puolustusvoimat 2019l. Varusmies 2020 – Opas varusmiespalvelukseen valmistautuvalle. E-kirja. Punamusta. [viitattu 2.4.2020] Saatavilla:

<https://intti.fi/documents/1948673/2258487/Varusmiesopas+2018.pdf/522a30fe-5941-4d67-8eb1-be8a45dee004/Varusmiesopas+2018.pdf>

Puolustusvoimat 2012. Terveystarkastusohje. Tampere: Juvenes Print Oy.

Siviilipalveluslaki 28.12.2007/1446

Siviilipalveluskeskus 2019. Siviilipalvelushakemus [viitattu 4.12.2019]. Saatavilla:
https://vipa.mol.fi/sivariweb/public/SPK102019_siviilipalvelus_20191024_fi.pdf

Sundqvist, V. 2019. Kutsunnat hyvässä vauhdissa Uudellamaalla – ja uuttakin kokeillaan. Uutinen [viitattu 17.2.2020]. Saatavissa: https://maavoimat.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kutsunnat-hyvassa-vauhdissa-uudellamaalla-ja-uuttakin-kokeillaan

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731

Ukkonen, M. 2020. VS: Opinnäytetyö Uudenmaan aluetoimistolle, visuaalinen ilme. Sähköpostiviesti. Vastaanottaja Uusi-Simola, M. Lähetetty 17.4.2020.

Uudenmaan aluetoimisto 2019. Henkilökohtainen tiedoksianto.

Uudenmaan aluetoimisto 2020a. Henkilökohtainen tiedonanto.

Uudenmaan aluetoimisto 2020b. Tiedote vuonna 2002 syntyneille kutsunanalaisille sekä vuonna 2020 kutsuntoihin uudelleen tarkastukseen määrätyille.

Uudenmaan aluetoimisto 2020c. Uudenmaan aluetoimiston tehtävistä ja toiminnasta esittely vapaaehtoisen maanpuolustuksen tarkastajalle eversti Jukka Nurmelle 31.3.2020. Powerpoint. [viitattu 7.5.2020]

Valtioneuvoston asetus asevelvollisuudesta 1443/2007

Valtioneuvoston kanslia 2016. Avoimesti, rohkeasti ja yhdessä – Valtiohallinnon viestintäsuositus. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 14/2016. Verkkójulkaisu. Saatavissa: <https://vnk.fi/documents/10616/3541383/Valtionhallinnon-viestintasuositus-2016.pdf>

LIITTEET

LIITE 1. Asevelvollisuuslaissa 1438/2007 kutsunanalaiselle säädetyt velvollisuudet –
Opas kutsunanalaiselle

**ASEVELVOLLISUUSLAISSA 1438/2007
KUTSUNNALAISELLE SÄÄDETYT
VELVOLLISUUDET**

Opas kutsunnalaiselle

Sisällys

1 SAATTEEKSI	3
2 KUTSUNTOJEN JÄRJESTÄMINEN	4
2 ENNAKOIVAT TOIMENPITEET	6
4 KUTSUNTAPÄIVÄ	9
5 KUTSUNTOJEN JÄLKEEN	12
LÄHTEET	15

1 SAATTEEKSI

Tämän julkaisun tarkoituksena on avata lukijalle asevelvollisuuslaissa säädettyjä, kutsunanalaisia koskevia velvollisuuksia ja oikeuksia. Oppaan sisältö on laadittu vastaamaan erityisesti kutsuntoihin valmistautuvan asevelvollisen tarpeisiin. Se sopii kuitenkin luettavaksi jokaiselle kutsunnoista kiinnostuneelle.

Oppaan avulla lukijalle pyritään myös taustoittamaan kutsuntojen päämäärää ja varsinaista tarkoitusta. Tämän julkaisun tarkoituksena on selventää lukijalle esimerkiksi ennakkoterveystarkastuksen hoitamisen ja kyselylomakkeen huolellisen täyttämisen merkitystä. Lukijalle avataan kutsunanalaisen lakisääteistä henkilökohtaista läsnäolovelvollisuutta kutsuntatilaisuudessa ja osoitetaan lakiin perustuvat poikkeukset.

Julkaisu pyrkii luomaan selkeän kuvan, miten tekstissä esitellyt toimenpiteet ja velvollisuudet nivoutuvat yhdeksi kokonaisuudeksi, ja miksi kutsunanalaisen täytyy toimia hänelle osoitetulle tavalla. Opas sisältää visuaaliset esitykset oikaisuvaatimusprosessin kulusta ja kutsuntapäivän ohjelmasta. Kuvioden avulla lukijalle pyritään selittämään syy-seuraussuhteita ja havainnollistamaan asiakokonaisuuksien vaiheita.

Tämä opas on tuotettu opinnäytetyön toiminnallisena osana ammattikorkeakoulututkintoa varten. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi puolustusvoimien Uudenmaan aluetoimisto.

2 KUTSUNTOJEN JÄRJESTÄMINEN

Kutsuntojen järjestäminen kulkee käsi kädessä Suomen maanpuolustusratkaisun kanssa. Suomessa maanpuolustus järjestetään kansallisesti itse ja se nojaa yleiseen asevelvollisuuteen. Yleinen asevelvollisuus mahdollistaa joukkojen tuottamisen ja kouluttamisen reserviin poikkeusolojen varalle.

Asevelvollisuuslaki säätelee myös kutsuntojen järjestämisestä. Kutsuntojen järjestäminen on aluetoimistojen vuosittainen, lakisääteinen tehtävä ja sen tarkoitus voidaan kiteyttää kahteen eri päämäärään: kutsunnanalaisten palveluskelpoisuuden määrittämiseen ja palvelukseen määräämiseen sekä lisäämään kutsunnanalaisten maanpuolustustietoutta ja kansanterveyttä.

Asevelvollisuudesta säädetään asevelvollisuuslaissa. Laki säätelee asevelvollisuuden velvollisuudet ja määrittää asevelvollisen lakisääteiset piirteet.

Asevelvollinen on (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 2§):

- Miespuolinen Suomen kansalainen
- Iältään 18-60-vuotias

Asevelvollisuuslaki tarkentaa asevelvollisuuden alkavan sen vuoden alusta, kun asevelvollinen täyttää 18 vuotta. Asevelvollisuus loppuu sen vuoden lopussa, kun asevelvollinen täyttää 60 vuotta. Yhteensä asevelvollisuutta on yhteensä 42 kalenterivuotta. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 2§.) Tullessaan asevelvolliseksi, miespuolisesta Suomen kansalaisesta tulee samanaikaisesti myös kutsunnanalainen.

Kutsunnanalainen on (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 13§):

- On miespuolinen Suomen kansalainen
- Täyttää 18 vuotta kutsuntavuonna
- Ei ole osallistunut aiempaan kutsuntatilaisuuteen, eikä näin ole saanut päätöstä palveluskelpoisuudesta
- On määrätty uudelleen tarkastettavaksi

Palveluskelpoisuuden määrittäminen

Palveluskelpoisuudella tarkoitetaan asevelvollisen kykyä suoriutua hänelle määrätystä palveluksesta. Koska vain palveluskelpoinen asevelvollinen voidaan määrätä palvelukseen, kutsuntojen järjestäminen palveluskelpoisuuden määrittämiseksi on sivuuttamaton tapahtuma. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 9 & 12§.) Tästä syystä myös kutsunnanalaiselle osoitetut velvollisuudet palveluskelpoisuuteen liittyen ovat ohittamattomia velvollisuuksia.

Palveluskelpoisuuden määrittäminen on myös tärkeää, jotta jokainen varusmies voi suorittaa palveluksensa turvallisesti. Sen tarkoituksena on myös taata myös muiden varusmiesten palvelusturvallisuus. Palveluskelpoisuutta määrittäessä arvioidaan ensisijaisesti asevelvollisen kenttäkelpoisuutta ja koulutuskelpoisuutta sodan ajan joukkoihin. (Terveystarkastusohje 2012, 45).

Palveluskelpoisuuden määrittämisen tarkoituksena on varmistaa, että jokainen asevelvollinen voidaan määrätä terveydentilalle sopivaan palvelustehtävään. Toisaalta asevelvollinen voidaan myös vapauttaa palveluksesta rauhan aikana, jos siihen on terveyssyyt antavat siihen riittävät perusteet. (Terveystarkastusohje 2012, 10.)

Maanpuolustustietouden ja kansanterveyden lisääminen

Kutsuntojen toinen perustarkoitus on maanpuolustustietoisuuden ja kansanterveyden lisääminen (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 12§). Kutsunnassa maanpuolustustietoutta annetaan sinulle erityisesti kutsuntaoppitunnin muodossa.

Kunnat vastaavat kansanterveyden edistämiseksi järjestettävästä toiminnasta. Paikkakunnittain saattaakin esiintyä pientä vaihtelevuutta sisällössä. Yleisesti kutsuntatilaisuuksissa on paikalla seuraavia palveluita:

- etsivä nuorisotyö
- aikalisäohjaus
- liikuntapalvelut
- suun terveydenhuolto

Palvelut ja toimivat ovat paikalla varmistamassa kokonaisvaltaisen hyvinvointisi toteutumisen. Tarpeen vaatiessa voitte sopia ajankohdan toimintasuunnitelman luomiseksi tarvitsemaasi asiaan myös kutsuntatilaisuuden ulkopuolella.

Etsivälle nuorisotyölle ja aikalisäohjaukselle pyritään tarjoamaan kutsuntatilaisuudessa rauhallinen työskentelytila asiasi kartoittamiseen. Tarvittaessa voit sopia kaikkien toimijoiden kanssa sopivan ajankohdan tarpeellisen toimintasuunnitelman luomiseksi myös kutsuntatilaisuuden ulkopuolelle.

3 ENNAKOIVAT TOIMENPITEET

Henkilökohtainen läsnäolovelvollisuus kutsunnassa

Kutsunanalaisena olet velvoitettu osallistumaan kutsuntaan henkilökohtaisesti. Luvaton poissaolo tai tilaisuudesta poistuminen lupaa on rangaistava teko, joka voi johtaa sakkorangaistukseen. (Asevelvollisuuslaki 1483/2007, 16 & 119§.)

Asevelvollisuuslaki säättää poikkeustapauksia, jolloin on mahdollista saada vapautus henkilökohtaisesta läsnäolovelvollisuudesta kutsuntatilaisuudesta. Vapautuspäätöksen tekee aina aluetoimisto. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 16§).

Vapautusperusteet henkilökohtaisesta läsnäolovelvollisuudesta kutsunnasta ovat:

- Vakava vamma tai sairaus
- Asuminen ulkomailla
- Osallistuminen erikoistehtävän edellyttämään valintakokeeseen osallistuminen ja tehtävään hyväksyminen

Kutsunanalaisen vamma tai sairaus voi olla esteenä kutsuntatilaisuuteen osallistumiselle. Tällaisissa tapauksissa aluetoimisto tarvitsee asian käsittelemiseksi lääkärinlausunnon, jossa on otettu kantaa kutsunanalaisen kyvystä osallistua kutsuntatilaisuuteen.

Huomaa, että C-luokkaesitys ei itsessään ole peruste henkilökohtaiselle vapautukselle kutsuntatilaisuudesta. Vapautusperusteen mukainen sairaus tai vamma on sellainen, ettei henkilökohtainen läsnäolo kutsunnassa ole mahdollista. Tällaisia voivat olla esimerkiksi vaikeasteiset kehitysvammat tai vastaavat sairaudet.

Toinen peruste vapautukseen läsnäolovelvollisuudesta on kutsunanalaisen pysyvä asuminen ulkomailla kutsuntojen aikaan. Jos osoitetietosi ovat pysyvästi ulkomailla, voit toimittaa aluetoimistollesi täytetyn kyselylomakkeen terveydentilan selvittämistä varten.

Jos et tunne itseäsi terveeksi, toimita aluetoimistolle myös lääkärinlausunto. Varmista, että toimittamasi asiakirjat ovat päivättyjä ja allekirjoitettuja, jotta ne voidaan ottaa käsittelyyn.

Kolmas vapautusperuste koskee kutsunanalaisia, jotka ovat hakeutuneet ja tulleet valituksi erikoisjoukkoon, jonka koulutus alkaa kesällä ennen syksyn kutsuntoja. Tällöin kutsunanalaisen ei ole tarpeellista osallistua enää kutsuntatilaisuuteen, sillä hänelle on jo määrätty palvelupaikka ja -aika. Tällaisissa tapauksissa henkilö on täyttänyt 18 vuotta ennen palveluksen aloittamista ja hänen palveluskelpoisuusluokkansa on määritelty aluetoimiston järjestämässä tarkastuksessa.

Jos opiskelet kaukana omalta kutsuntapaikkakunnaltasi tai sinulla on muu perusteltu syy, voit sopia aluetoimistosi kanssa osallistumisesta toisen aluetoimiston järjestämään

kutsuntatilaisuuteen. Huomaa, että kutsuntatilaisuus voidaan vaihtaa vain sama vuonna järjestettävään kutsuntatilaisuuteen. Muutoksesta ilmoittaminen on tärkeää, jotta asiakirjasi voidaan toimittaa oikeaan kutsuntatilaisuuteen.

Ennakkoterveystarkastus

Kutsunnanalaisena olet velvoitettu käymään ennakkoterveystarkastuksessa (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 14§). Ennakkoterveystarkastuksen suorittaminen on ensiaskel palveluskelpoisuutesi määrittämiseen. Sen tarkoituksena on helpottaa työtaakkaa varsinaisena kutsuntapäivänäsi.

Uudenmaan aluetoimiston järjestämissä kutsunnoissa sinun ei ole välttämätöntä käydä kutsuntalääkärin vastaanotolla, jos tunnet itsesi terveeksi ja lääkäri on arvioinut ennakkoterveystarkastuksessa palveluskelpoisuutesi luokkaan A. Muista, että sinulla on aina oikeus päästä kutsuntalääkärin vastaanotolle keskustelemaan palveluskelpoisuutesi liittyvistä asioista.

Ennakkoterveystarkastuksen voi suorittaa esimerkiksi koululääkärin vastaanotolla tai terveysasemalla. Tarkemmat ohjeet ennakkoterveystarkastuksen varaamisesta löytyvät kutsuntapostin mukana tulevassa ohjeesta.

Kyselylomake varusmiespalvelusta ja terveydentilan tutkimista varten

Kyselylomakkeen täyttäminen on sinun lakisäätöinen velvollisuutesi (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 14§). Se lähetetään sinulle kutsuntapostin mukana. Täyttämällä huolellisesti lomakkeen pystyt tuomaan esiin tärkeää tietoa itsestäsi ja toiveistasi tulevaan palvelukseen liittyen.

Ensimmäisellä sivulla kartoitetaan elämäntilannettasi. Voit toivoa kolmea eri joukko-osastoa ja palveluksen aloittamisaikaa. Lisäksi voit lisätä mahdolliset perustelut vapaakenttään.

Kyselylomakkeen toinen sivu käsittelee terveyttä ja elämäntapoja. Jos sinulla on palvelukseen vaikuttavia sairauksia tai vammoja, kirjaa ne ylös kyselylomakkeeseen.

Kyselylomakkeen sisältämä tieto on vaitiolovelvollista. Tietojen avulla pyritään sovittamaan Puolustusvoimien koulutustarve ja sinun toiveesi mahdollisimman yhteensopivaksi. Mikäli toiveesi muuttuvat ennen kutsuntapäivää, voit toimittaa aluetoimistolle uuden kyselylomakkeen tai vaihtoehtoisesti tuoda sen mukana kutsuntatilaisuuteen.

Varusmies- vai siviilipalvelukseen?

Ennen kutsuntaan osallistumista on hyvä tutustua oheiseen Varusmiesoppaaseen. Siinä esitellään monipuolisesti varusmiespalvelusta sekä eri joukko-osastoja ja niissä järjestettävää koulutusta. Palveluskelpoinen asevelvollinen voidaan määrätä suorittamaan palvelusta. Lähtökohtaisesti varusmiespalvelus sisältää asekoulutusta ja varusmies voidaan kouluttaa käsittelemään ampumatarvikkeita.

Mikäli asepalvelus ja elämäkatsomuksesi ovat ristiriidassa keskenään, voit hakea aseettomaan palvelukseen. Aseeton palvelus vastaa muuten normaalia varusmiespalvelusta, mutta aseettomana palvelevalla varusmiehellä ei ole velvollisuutta käyttää tai huoltaa aseita eikä ampumatarvikkeita. Myöskään asekoulutukseen osallistumista ei vaadita aseettomana palvevalta varusmieheltä

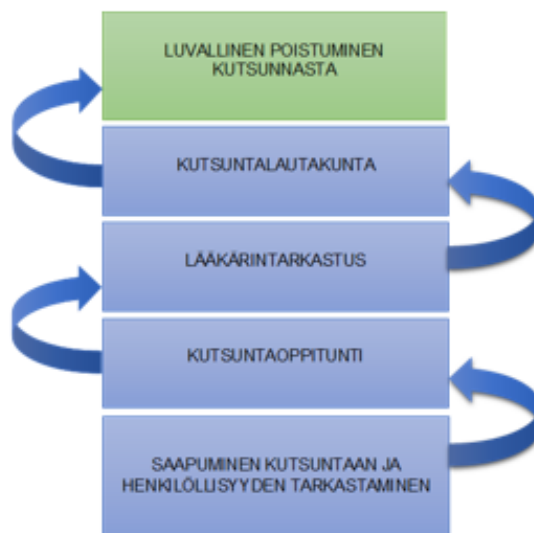
Sinulla on myös oikeus hakea siviilipalvelukseen, mikäli vakaumuksesi estää varusmiespalveluksen suorittamisen. Siviilipalvelus suoritetaan työpalveluna, yleensä jossakin sosiaali- ja terveydenhuollon, opetus- ja kulttuuritoiminnan, pelastustoiminnan, väestön- tai ympäristön suojelun tehtävässä. (Siviilipalveluslaki 1446/2007, 1 & 3-4§.) Lisätietoa siviilipalveluksen suorittamisesta voit tiedustella Siviilipalveluskeskukselta.

Kutsunta on sinulle ensimmäinen tilaisuus hakeutua aseettomaan tai siviilipalvelukseen. Kutsuntalautakunta käsittelee täyttämäsi hakemuksen ja hyväksyy suorittamaan kyseistä palvelusta. Sopivia hakemuksia on saatavilla jokaisesta kutsuntatilaisuudesta. Hakemus aseettomaan palvelukseen löytyy Puolustusvoimien verkkosivuilta, siviilipalvelushakemus on saatavilla Siviilipalveluskeskuksen sivuilta.

4 KUTSUNTAPÄIVÄ

Päivän ohjelma

Alla olevassa kuviossa on esitetty kutsuntatilaisuuden yksinkertaistettu ohjelma. Kun tutustut ennakkoon kutsuntapäivän ohjelmaan, kutsuntatilaisuuden rakenne ja sisältö on sinulle jo ennestään tuttu varsinaisena kutsuntapäivänäsi. Tämä helpottaa tiedon omaksumista ja tekee kutsuntapäivästä selkeän.

Kuvio 1. Kutsuntapäivän yksinkertaistettu ohjelma (Mukaiilu HP19 2019, 20-22).

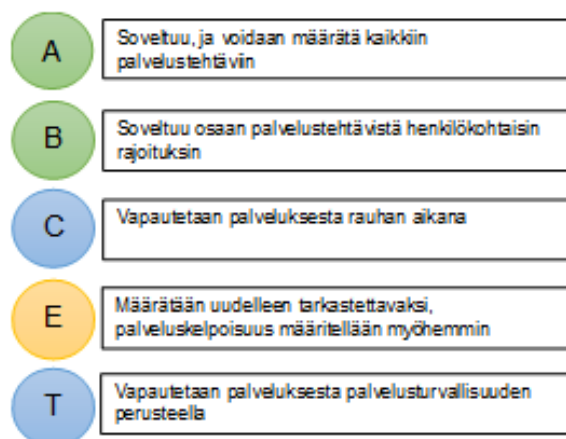
Kutsuntapäivä alkaa tilaisuuteen saapumisella ja ilmoittautumisella. Ilmoittautumisen yhteydessä henkilöllisyytesi tarkastetaan. Saavuthan kutsuntapaikalle ajoissa kutsuntakuulutuksen mukaisesti.

Kutsuntatilaisuus koostuu kutsunnanalaiselle pidettävästä kutsuntaoppitunnista, lääkärintarkastuksesta sekä asevelvollisuusasiaksi käsittelemisestä kutsuntalautakunnassa. Kutsuntaoppitunnin keskeisiä aiheita ovat perusteet palvelukseen määrittämiselle, palveluskelpoisuusluokat ja varusmiespalvelukseen yleisesti liittyvät asiat, kuten palveluspaikat ja -tehtävät. Kutsuntaoppitunnilla selvennetään myös esimerkiksi sosiaalietuuksia, kuten Kelan korvauksia varusmiespalveluksen aikana.

Kutsuntaoppitunnin päätteeksi toimistos sihteeri haastattelee sinut. Haastattelussa tarkistetaan, että tarvittavat asiakirjat ja hakemukset ovat täytetty oikein ja sinut ohjataan kutsuntalautakuntaan tai kutsuntalääkärin vastaanotolle.

Vaikka ennakkoterveystarkastuksessa käyminen on kutsunanalaiselle ennakkoon asetettu velvollisuus (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 14§), kutsuntatilaisuuksissa on paikalla aina vähintään yksi kutsuntalääkäri.

Palveluskelpoisuutesi määrittämisessä käytetään seuraavia palveluluokkia:

Kuvio 1. Palveluskelpoisuusluokat (Mukaiilu Puolustusvoimat 2019; Terveystarkastusohje 2012, 43-44).

A- ja B-palveluluokkiin esitetyt kutsunanalaiset voidaan määrätä palvelukseen. A-luokkaan kuuluva asevelvollinen voidaan määrätä kaikkiin palvelustehtäviin. B-luokkaan kuuluvalla asevelvollisella on joku sairaus tai vamma, jonka takia kaikissa palvelustehtävissä toimiminen ei ole mahdollista. Esimerkiksi alentunut kuulo voi rajata palvelemista osassa tehtävissä, sillä joissakin tilanteissa se voi aiheuttaa turvallisuusriskin joko sinulle tai toiselle henkilölle. (Terveystarkastusohje 2012, 43.)

C-luokkaan määrätty asevelvollinen vapautetaan palveluksesta rauhan aikana. Vapautuksen syynä on vamma tai sairaus, joka voi aiheuttaa terveystarvian sinulle tai ympäristölle palveluksessa. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 10§; Terveystarkastusohje 2012, 43.)

Jos et ole kutsunnassa palveluskelpoinen tilapäisen vamman tai sairauden takia, kutsuntalautakunta voi määrätä sinut E-luokkaan 1-3 vuodeksi kerrallaan (Asevelvollisuuslaki 1438/2007). Saavut kutsuntaan uudelleen tarkastettavaksi sinä vuonna, joka sinulle määrätään kutsuntatilaisuudessa. Palveluskelpoisuutesi arvioinnin siirtäminen antaa mahdollisuuden tilapäisen vamman tai sairauden paranemiselle. Se antaa myös sinulle mahdollisuuden suorittaa varusmiespalvelus riittävän hyvässä kunnossa.

Myös T-luokkaan määrätty asevelvollinen vapautetaan palveluksesta. T-luokkaan määrääminen ei perustu palvelusta rajoittavaan lääketieteelliseen diagnoosiin, vaan aluetoimiston tai kutsuntalautakunnan arvioon mahdollisesta palvelusturvallisuusriskistä. (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 10§; Terveystarkastusohje 2012, 44.)

Kutsuntalääkärin vastaanoton jälkeen kutsuntalautakunnassa tehdään päätös asevelvollisuusasiaasi. Kutsuntalautakunta tekee päätöksen palveluskelpoisuudestasi ja määrää sinut palvelukseen, uudelleen tarkastettavaksi, vapauttaa sinut palveluksesta rauhan aikana tai määrää sinut siviilipalvelusvelvolliseksi. Kutsuntalautakunta muodostuu kolmesta jäsenestä, joista kaksi ovat sotilaita ja yksi kyseisen kunnan edustaja, jossa kutsuntatilaisuus järjestetään.

Kun olet saanut kutsuntalautakunnan tekemän päätöksen asiaasi, tilaisuus on sinun osaltasi ohi. Voit poistua kutsunnasta saatuasi luvan kutsuntalautakunnasta. Huomaa, että kutsunnasta luvatta poistuminen on rangaistava teko (Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 119§).

5 KUTSUNTOJEN JÄLKEEN

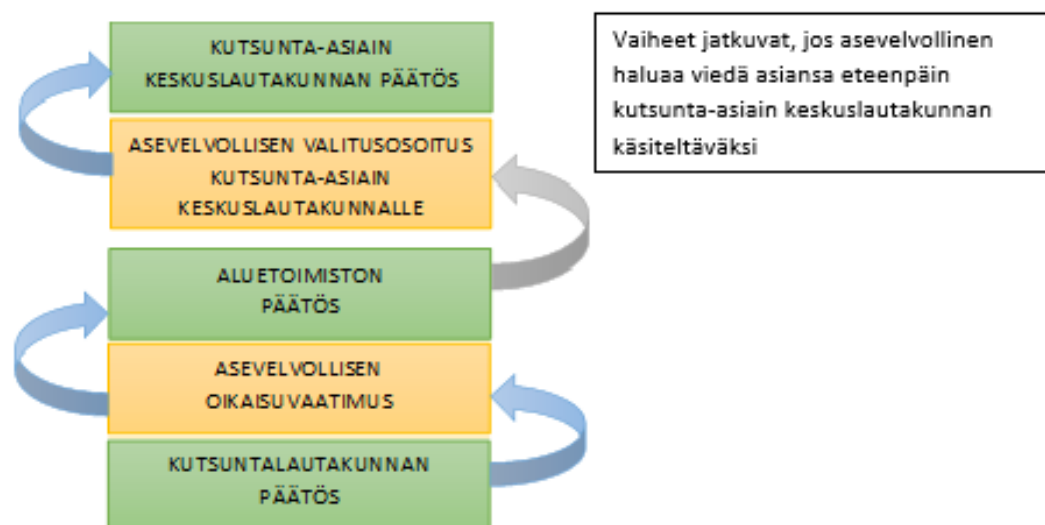
Oikaisuvaatimus

Saat kutsuntalautakunnassa päätöksen liittyen palveluskelpoisuuteesi, palvelukseen määräämiseen tai palveluksesta vapauttamiseen. Päätöksen liitteenä sinulle annetaan kirjalliset ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemistä varten.

Sinulla on lakisääteinen oikeus hakea oikaisua kutsuntalautakunnan tekemään päätökseen. Oikaisuvaatimuksen tekeminen on oikea ratkaisu, jos koet, että et tullut kuulluksi kutsuntalautakunnassa.

- Esimerkki 1. Sinut määrättiin palvelukseen ajankohtana, jolloin opintosi ovat vielä kesken. Sinulla oli mukana kutsuntalautakunnassa voimassa oleva, oppilaitoksen allekirjoittama ja leimaama opintotodistus. **Voit hakea oikaisua kutsuntalautakunnan tekemään päätökseen.**
- Esimerkki 2. Sinut määrättiin aloittamaan palvelus. Kutsuntojen jälkeen toiveesi palveluksen aloittamisajankohdasta muuttuu ennen palveluksen aloittamista. **Et voi hakea oikaisua tehtyyn päätökseen, vaan sinun tulee hakea palveluksen aloittamisajan muutosta aluetoimistolta.**

Kuvio 2. Oikaisuvaatimusprosessin eteneminen (Mukailtu asevelvollisuuslaki 1438/2007, 109-112§).

Yllä oleva kuvio havainnollistaa oikaisuvaatimusprosessin kulun vaihe vaiheelta.

Kutsuntalautakunnan tekemää päätöstä koskevat oikaisuvaatimukset osoitetaan aina alue toimistolle. Alue toimisto käsittelee oikaisuvaatimuksen ja tekee asiaasi päätöksen.

Alkuperäinen, kutsunnassa saamasi päätös voi joko pysyä voimassa tai asiaasi voidaan tehdä korvaava päätös.

Jos olet tyytymätön alue toimiston tekemään päätökseen, sinulla on oikeus hakea muutosta edelleen kutsunta-asiain keskuslautakunnalta. Kutsunta-asiain keskuslautakunta ottaa valitusosoituksesi käsittelyyn ja tekee lopullisen päätöksen asiaasi. Kutsunta-asiain keskuslautakunnan tekemästä päätöksestä ei voi valittaa enää eteenpäin, vaan tämä päätös jää voimaan.

Oikaisuvaatimus ja valitusosoitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun olet saanut tietää päätöksestä. Huomaa, että myös kutsuntalautakunnan ja alue toimiston tekemät päätökset ovat lainvoimaisia, vaikka hakisit niihin muutosta oikaisuvaatimuksella tai valitusosoituksella. Saamasi päätös pysyy voimassa, ellei alue toimisto tai kutsunta-asiain keskuslautakunta tee korvaavaa päätöstä asiaasi.

Palveluksen aloittamisajan/palveluspaikan muutoshakemus

Jos elämäntilanteesi muuttuu kutsuntojen jälkeen, voit hakea muutosta palveluksen aloittamisaikaasi tai palveluspaikkaasi.

Asevelvollisuuslain (1438/2007, 31§) säätämät perusteet muutoksen hakemiselle ovat:

- ammattiin valmistuminen
- opiskelu
- taloudellisten asioiden järjestäminen
- muu erityisen henkilökohtainen syy

Liitä muutoshakemukseesi asiaasi tukevat asiakirjat. Jos haluat hakea muutosta esimerkiksi opiskeluiden vuoksi, liitä hakemuksen mukaan oppilaitoksesi allekirjoittama opintotodistus.

Jos toivomassasi erässä on vapaita paikkoja, muutostoiveesi pyritään toteuttamaan, mikäli se on perusteltua. Jos hakemasi eräkiintiö on täynnä, voit tiedustella asiakaspalvelusta vapautuneita paikkoja muutamaa viikkoa ennen kyseisen erän aloittamisajankohtaa.

Muutoshakemus on saatavilla Puolustusvoimien verkkosivuilta sekä Uudenmaan aluetoimiston asiakaspalvelupisteellä. Täytetyn hakemuksen voit toimittaa:

- Uudenmaan aluetoimiston asiakaspalvelun sähköpostiosoitteeseen liitetiedostona
- Postitse asiakaspalvelun postiosoitteeseen
- Henkilökohtaisesti asiakaspalvelupisteelle

Huomaa, että voimassa oleva määräyksesi aloittaa palvelus pysyy voimassa, ellei aluetoimisto tee sinulle korvaavaa päätöstä. Aluetoimisto lähettää sinulle kirjallisen, kielteisen tai myönteisen päätöksen muutoshakemukseesi.

Yhteystiedot

Voit olla yhteydessä aluetoimistoosi kaikissa asevelvollisuuteesi liittyvissä kysymyksissä.

Uudenmaan aluetoimiston asiakaspalvelun aukioloajat ja yhteystiedot löydät osoitteesta:

<https://puolustusvoimat.fi/uudenmaan-aluetoimisto>

Muiden aluetoimistojen yhteystiedot löydät kootusti osoitteesta:

<https://puolustusvoimat.fi/aluetoimistot>

LÄHTEET

Asevelvollisuuslaki 1438/2007

HP19, 2019. Kutsunta ja aluetoimiston järjestämä tarkastus sekä naisten vapaaehtoisem asepalveluksen valintatilaisuus. Mikkeli: Maavoimien Esikunta.

Puolustusvoimat 2020. Aluetoimistot [viitattu 08.05.2020]. Saatavilla:

<https://puolustusvoimat.fi/aluetoimistot>

Puolustusvoimat 2020. Uudenmaan aluetoimisto [viitattu 8.5.2020]. Saatavilla:

<https://puolustusvoimat.fi/uudenmaan-aluetoimisto>

Puolustusvoimat 2019. Varusmies. Kutsunnat. PowerPoint. [viitattu 15.11.2019].

Saatavissa: <https://intti.fi/kutsunnat>

Puolustusvoimat 2012. Terveystarkastusohje. Tampere: Juvenes Print Oy

Siviilipalveluslaki 1446/2007